

Dolní Slezsko
Jízdní řád 2024
Cestování po Benešovsku

ČD

magazin
pro vás

Reklamní časopis národního dopravce
11 / 2023 / ROČNÍK 15 / ZDARMA

SKUPINA

TATA BOJS

Pokud to jde, jedeme raději vlakem

ČD Fanshop

nově přijíždí

Jedinečné dárkové předměty
nejen pro milovníky vlaků

- skvělé tipy na vánoční dárky
- k prvním 300 nákupům nad 1 000 Kč získáte originální ponožky ČD

Exkluzivní
adventní
kalendář

Ponožky
k nákupu
zdarma

Potěšte sebe a své blízké.
www.cd.cz/fanshop

České dráhy
Národní dopravec

editorial

Vážení čtenáři, milí spolučtenáři, volnost, totální vypnutí a prožívání okamžiku, to pro mě znamená hudba. Když jsem poprvé slyšela svou oblíbenou kapelu naživo, její muzika mě neskutečně zasáhla. Ještě tři dny potom jsem se nemohla vzpamatovat a začít normálně fungovat. Od té doby poslouchám písničky téměř každý den – jsem-li smutná, šťastná i u běžných domácích činností. Koncerty jsou můj svět, relax a čas pro mou přeplněnou hlavu. A pokud jste člověk, který svou vnitřní svobodu nějakým způsobem potřebuje, budete ji hledat v každé maličkosti.

Pro mě to například znamená vyrazit spontánně vlakem na koncert do jiného města. Zajít si tam na dobré jídlo a na kávu do některé z útulných kaváren.

Na koncertě potom zavřu oči a jen poslouchám.

Nechávám se unášet hudbou, tančím sama pro sebe a vnímám energii všude kolem. A člověk si na vlně takového zážitku koupí možná i to, co by si normálně nekoupil. Třeba elpíčko stejně jako fanoušci po koncertě skupiny Tata Bojs, která už 35 let úspěšně balancuje na pomezí mainstreamu a alternativy.

A co když básníci předvádí mluvenou poezii před publikem na libovolná témata až s divadelním rozměrem? Co může být svobodnějšího? Něco více o žánru slam poetry se dozvíte v našem druhém rozhovoru, s Anatolem

Svahilcem, kterého na něm baví právě tvoření bez omezení. Pokud vám svoboda a volnost přináší spíše cestování, vydejte se do Liptovského Mikuláše, který láká na podzemní výlety v okolí jezera, nebo k našim severním sousedům do Polska nejen za léčivými prameny a minipivovary. A dáváte-li raději přednost kratším výletům, zkuste Benešovsko a dolní Posázaví. Podzim za okny vlaku je tu nádherný. Spoustu nečekaných výletů a hudebních zážitků vám přeje

Františka Haisl Vidnerová, zástupkyně šéfredaktora

Obsah

6 Rozhovor
Tata Bojs

14 Naše města
Benešov

20 Tudy kráčely dějiny
Soukromí následníka trůnu

24 Železnice
Bernina Express

32 ČD servis
Jízdní řád 2024

42 Cestopis
Dolní Slezsko

52 Tajemno a záhady
Templářský hrad na Moravě

60 Recept
Chuť Orientu

ČD pro vás – reklamní magazín Českých drah | www.cdprovas.cz | cdprovas@cd.cz

tištěný náklad 60 000 ks	redakce ČD pro vás Generální ředitelství ČD nábřeží L. Svobody 1222 Praha 1 110 15	šéfredaktor Petr Horálek	grafika / DTP / produkce SEVENART s.r.o.
vydavatel České dráhy, a.s.		redakční rada Františka Haisl Vidnerová Simona Smithová Petr Nešpůrek Jiří Jeřeta Petr Vondráček	inzerce a předplatné info@cdprovas.cz
datum a místo vydání 1. listopadu 2023, Praha	ISSN 1210-9142	tisk Walstead Moraviapress s.r.o.	

PRO AUTORY A SOUTĚŽÍČÍ:

Informace o poskytování a zpracování osobních údajů a jejich ochraně podle platné legislativy GDPR najdete na www.cdprovas.cz.

DO STŘEDNÍCH ČECH ZAMIŘÍ 34 REGIOSPIDERŮ pro klidnější a bezbariérové cestování

V průběhu příštího roku budou moci cestující ve Středočeském kraji využít pohodlné motorové vozy typu RegioShuttle RS1, které České dráhy označují jako RegioSpidery. Nabízí klimatizovaný interiér, bezbariérový nástup, palubní síť wi-fi nebo elektrické zásuvky 230 V pro dobíjení cestovní elektroniky.

RegioSpidery přinesou komfortní cestování i na méně frekventovaných tratích ve východní a jižní části středních Čech. Vedle RegioFoxů nebo RegioPanterů se tak na tratích v tomto regionu objeví další moderní typ vlaku. Díky řešení s dvounápravovými podvozky mají klidnější a měkčí jízdu než starší motorové vozy řady 809/810 nebo jednotky RegioNova. I proto bude cestování pohodlnější. Vozy by měly být v provozu už od druhé poloviny příštího roku. První z nich zamíří na spoje kolem Benešova u Prahy. Od roku 2025 bude pokračovat jejich

postupné uvádění do provozu na tratích na Mladoboleslavsku, Nymbursku a Kolínsku.

V konečném stavu se předpokládá nasazení 34 motorových vozů RegioSpider, a to na tratě Benešov u Prahy – Vlašim, Benešov u Prahy – Olbramovice – Sedlčany, Olbramovice – Tábor a dále na tratích Kutná Hora – Zruč nad Sázavou, Pečky – Kouřim, Nymburk – Poříčany, Nymburk – Jičín, Nymburk – Mladá Boleslav – Turnov a Mladá Boleslav – Libuň. Obslouží také některé spoje na tratích z Mladé Boleslavi do Všetat a Mělníka nebo z Kolína do Nymburka a Kutné Hory.

Projetě Evropu s jízdenkou Interrail

Chcete poznat celou Evropu? Vlakem je to snadné! Síťová jízdenka Interrail nabízí cestování bez omezení počtu ujetých kilometrů i bezplatnou přepravu pro doprovázené děti a slevy pro seniory či mládež. Vybrat si můžete ze dvou variant. S dokladem Interrail Global pas je možné cestovat po všech zemích zúčastněných v nabídce, s Interrail One Country pas pak neomezeně po konkrétní zemi.

Do 11. prosince 2023 platí 10% sleva z běžného ceníku na vybrané druhy Interrail German Rail pas do 1. a 2. třídy, přičemž jízdenku je možné koupit až v 11měsíčním předprodeji. Více na www.cd.cz.

České dráhy získaly World Passenger Award

Prestížní cenu World Passenger Award 2023 v kategorii palubního servisu převzal předseda představenstva a generální ředitel ČD Michal Krapinec na světovém fóru World Passenger Festival 2023, které se konalo na začátku října ve Vídni. České dráhy uspěly mezi téměř čtyřmi desítkami nominovaných státních i soukromých dopravců z celého světa. Ocenění zahrnují různé aspekty podpory cestujících včetně dostupnosti, přístupnosti, úsilí zaměstnanců, komfortu, kvality jídla a environmentálních iniciativ.

Dárky pod stromeček pro fanoušky železnice

Pokud hledáte vhodný dárek pro menší i větší fanoušky železnice, zkuste si vybrat z kolekce hraček od výrobce RAPPA.

Mezi hity nabídky patří bezesporu Vlak České dráhy se zvukem a světlem, který jezdí po přibalených kolejkách v délce 4,8 metru, nebo Kovová lokomotiva České dráhy, 17 cm s otevíracími dveřmi, které ovládáte posunutím pantografu na střeše. U dětí je rovněž oblíbená sada ČD s píšťalkou, terčíkem, čepicí průvodčího a jízdenkami. Více například na www.cd.cz/fanshop.

Sváteční mikulášské jízdy potěší nejen dětské duše

Udělejte radost dětem a vydejte se na jednu z akcí s Mikulášem, čertem a andělem, které pro vás národní dopravce chystá.

Nostalgické jízdy proběhnou v Karlových Varech (25. listopadu), v Praze (2.–3. prosince), Oslavanech (2. prosince), Liberci (2. prosince), Valašských Kloboukách (2. prosince), Pardubicích (2.–3. prosince), Olomouci (3. prosince) a Plzni (9. prosince). Tradiční mikulášské jízdy s Bobinkou se budou konat 2. prosince také na Bechyňce. Podrobnosti o jízdních řádech včetně aktualizací najdete průběžně na www.cdostalgie.cz i na webu či v aplikaci Vlakem na výlet.

**SLEVA
40%**

Sleva na trendy obuv za nasbírané ČD Body

Značka Gumbies přináší originální trendy a eko obuv z Austrálie. Za 40 ČD Bodů nyní získáte voucher na slevu 40%, který lze uplatnit na veškerý nezlevněný sortiment v e-shopu www.gumbies.cz. Naleznete zde nepřeberné množství žabek, ať už korkových, nebo z recyklovaného materiálu, sandály s anatomickou podrážkou a nově i boty na podzim a zimu z kartáčované plsti, která je ekologickou alternativou vlny či semiše. Veškerá obuv se vyrábí z recyklovaných nebo čistě přírodních materiálů.

pont to go

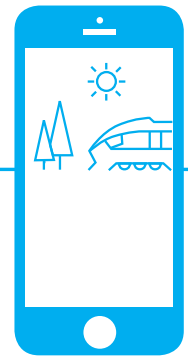
Listopadový tip z pohodlných obchodů na trase

Poznávejte svět s Cestovatelem po Maďarsku

Máte rádi obložené pečivo? Na vybraných nádražích s prodejny PONT to go jsou nyní v nabídce nové bagety s názvem Cestovatel po Maďarsku od poctivého dodavatele Simply Fresh. Užijte si kombinaci dvou vybraných druhů salámu a lahodné pomazánky bez majonézy. Neodolatelnou chuť spjatou s kvalitními ingrediencemi zkrátka musíte vyzkoušet. Příjemnější cestování vám přeje Pohodlné Obchody Na Trase.

www.ponty.cz

Podzim je tu a listí na stromech hýří všemi barvami. Nepocházejte těch pár chvil, kdy je příroda opravdovou pastvou pro oči, a pojedte se kochat scenériemi jako od malíře – dřív než vítr všechnu tu krásu sfoukne. V aplikaci Vlakem na výlet najdete tipy, kam se vypravit za podzimní romantikou. Ale můžete se s ní vydat třeba i za svatomartinským vínem nebo na adventní trhy, které letos začínají většinou už v půlce listopadu.

FOTO: ARCHIV ZÁMKU BLATNÁ

FOTO: IZM HRADEC KRÁLOVÉ

Střední Čechy

FOTO: LIBOR SVÁČEK, ARCHIV SČCR

Za každý výlet vás odměníme ČD Body

NA ZÁMEK

O adventu si zabruslíte na zámku Blatná

Přijďte si užít adventní romantiku na vodní zámek, kde se natáčela pohádka Šíleně smutná princezna. Každý víkend od 25. listopadu do 17. prosince na zámku Blatná pořádají prohlídky vánočně vyzdobených komnat a rovněž vánoční trh. Na něm si můžete dopřát svažené víno, lahodný trdelník či další lákavé dobroty. Kromě tradičních pochutin budou prodejci nabízet také ruční výrobky, které jsou ideálním dárkem pod stromeček. Pro děti je přichystaná speciální dílnička, kde si mohou vytvořit své vlastní vánoční umělecké dílo. Na zámku Blatná si dokonce můžete i zabruslit. Milovníci zimních radovánek najdou na zámeckém nádvoří ekologické kluziště.

Nejbližší železniční stanice: Blatná

ZA MAŠINKAMI

Do Hradce Králové na výstavu modelů železnic

Nenechte si ujít tradiční podzimní výstavu modelů železnic Klubu železničních modelářů z Hradce Králové, kterou si můžete prohlédnout od 11. do 19. listopadu na královéhradeckém hlavním nádraží (ve všední dny od 14 do 18 hodin, o víkendu a státním svátku od 9 do 18 hodin). K vidění bude mimo jiné velké klubové kolejiště velikosti TT (Velký Brod), které je koncipované jako hlavní dvoukolejná trať s odbočující lokálkou, vlečkami a depem. Vystavené bude i kolejiště velikosti H0 na téma americký Středozápad, na němž se koleje klikatí skalnatou krajinou, nebo zdigitalizované TT kolejiště (Kamenice). Na výstavě najdete též ukázkou zahradní železnice PIKO.

Nejbližší železniční stanice: Hradec Králové hl. n.

NA KOLE

Po cyklostezce podél Vltavy z Prahy do Mělníka

Dojedte do Mělníka, srdce českého vinařství, na kole a zpět se klidně svezte vlakem. Z Prahy to vezměte po cyklostezce podél Vltavy kolem trojského zámku do Klecan. Chcete-li se zajet podívat na druhý břeh do Roztok u Prahy se zámek a zajímavým muzeem, využijte celoročně fungující přívoz z Klecánek, naloží vás i s kolem. V Máslovicích si můžete udělat přestávku v netradičním muzeu másla. Zámeckými klenoty přímo na značené cyklostezce jsou renesanční Nelahozevs a barokní Veltrusy, obklopené rozlehlým parkem. Až prozkoumáte Mělník, popojeďte do Dolních Beřkovic, odkud se do Prahy spolu s kolem dostanete pohodlně vlakem přibližně každou hodinu.

Nejbližší železniční stanice: Mělník / Dolní Beřkovic

FOTO: © MDWORSGAKI / DREAMSTIME.COM

FOTO: © STADT WIEN / MARKETING | JOHANNES WIEDL

FOTO: AUTOMATICKÉ MLÝNY

FOTO: DANIEL KAMENAR / MIKULOVSKÁ TRŽKOVIČKA S.R.O.

ZA POZNÁNÍM

Automatické mlýny Pardubice pro zábavu i vzdělávací aktivity

Národní technická památka a cihlový architektonický skvost Josefa Gočára se po deseti letech od ukončení provozu proměnil díky spolupráci s renomovanými architektonickými ateliéry na společenský středobod východních Čech. Revitalizovaný mlýnský brownfield je sídlem pěti institucí, které nabízí široké spektrum vzdělávacích aktivit a zábavy pro všechny generace. Nové sídlo našla v mlýnském areálu krajská Gočárova galerie, městská galerie GAMPA, inovativní vzdělávací centrum SFÉRA a multifunkční objekt bývalého obilného sila s vyhlídkou a víceúčelovým sálem. Nechybí zde ani Turistické informační centrum Pardubice. Více na www.automatickemlyny.eu.

Nejbližší železniční stanice a zastávky:
Pardubice hl. n. / Pardubice-Pardubičky

ZA ZÁBAVOU

Svatomartinský Mikulov nabídne nejen dobré víno

Udělejte si od 10. do 18. listopadu výlet do Mikulova. V tomto jihomoravském městě se totiž koná tradiční akce – Svatomartinský Mikulov. Na co se můžete těšit? Samozřejmě na jarmark. Jeho hlavní atrakcí bude příjezd svatého Martina na koni s družinou. Ten dorazí na mikulovské Náměstí v sobotu 11. listopadu v 11 hodin, aby otevřel první svatomartinské víno. Na mikulovském zámku se uskuteční tradiční košt s degustací jedinečných vín. Po celou dobu konání akce můžete zajít do některé z mikulovských restaurací na svatomartinské menu. Součástí programu jsou také komentované prohlídky města nebo soutěž pro celou rodinu.

Nejbližší železniční stanice:
Mikulov na Moravě

K SOUSEDŮM

Za kouzlem vídeňských vánočních trhů

Vídeňané dokážou své město v čase adventu náležitě vyzdobit. Přijďte se podívat. Už 10. listopadu se ve Vídni otevrou první vánoční trhy včetně toho největšího a neznámějšího před vídeňskou radnicí – Wiener Christkindlmarkt s bruslařskou drahou, sobím vláčkem a vyhlídkovým kolem. Desítky nazzdobených stánků s pestrou nabídkou vánočního sortimentu a občerstvení objevíte i před katedrálou svatého Štěpána nebo na náměstí Am Hof. Nedlouho poté se začne prodávat svažené víno a horký punč také ve vánoční vesničce na náměstí Marie Terezie (od 15. listopadu), na náměstí Freyung nebo před palácem Horní Belveder (na obou místech od 17. listopadu). Od vídeňského hlavního nádraží se můžete do centra města svést metrem. U nádraží se nachází stanice linky U1 (Südtiroler Platz – Hauptbahnhof). Jízdenku na MHD koupíte v automatu ve vestibulu metra.

Nejbližší železniční stanice:
Wien Hbf

Tata Bojs

Text: Františka Haisl Vidnerová
Foto: Salim Issa, Honza Sakař, Jiří Herš a archiv Tata Bojs

MÁME PODOBNÝ STYL HUMORU, proto spolu hrajeme už 35 let

Kapela Tata Bojs stojí přesně uprostřed české hudební scény. Zvukově je nezaměnitelná a úspěšně balancuje na pomezí mainstreamu a alternativy. Hlavním poutem je chemie mezi jednotlivými členy včetně přátelství jejich zakladatelů Milana Caise a Mardoši. Úspěchy i prohry hodně prožívají, společně stráveného času nicméně nikdy nelitují. Navíc pro ně hudba stále zůstává taky zábavou.

Skupinu jste založili na základní škole. V té době už jste na něco hráli?

Mardoša: Ne, my jsme si jenom vymýšleli, že chceme mít kapelu.

Milan: Kravál jsme začali dělat někdy v sedmé třídě. Mardoša dostal k Vánocům basu, což byl ten hybný moment. Já jsem si začal skládat bubny z kýblů a barelů. A dokonce jsem jich měl koupených už asi osm a začal je řezat, ale pak jsem objevil bicí v bazaru na Národní třídě. Měl jsem našetřené nějaké peníze a táta mi na ně taky přidal.

Následně jste se teprve učili hrát?

Mardoša: Jako malý jsem chodil dva roky na dřevěnou píšťalku k profesoru Žilkovi. Naučil jsem se Halí, belí, víc už moc ne. Pan profesor zkoušel i rodiče, jak umí hrát, takže těm se tam pak už tolik nechtělo. Potom mi domluvili základy na kytaru u Michala Ambrože. Přestože jsem vlastně už v té době věděl, že chci hrát na basu. Bral jsem to tak, že nějaké základy mít musím. Následoval zlom v podobě elektrické basy. A najednou to byl elektrický zvuk, který jsme do té doby neměli. Uměli jsme pár akordů, ale byli jsme vlastně samouci.

Milan: Já jsem úplný hudební diletant. Studoval jsem výtvarné umění. Hudba pro mě byla vždy zábava. A vlastně je to tak dodnes. Akorát že když hrajete na nějaký nástroj 35 let, tak už něco pochytíte.

Snad vůbec první fotka ze zkušebny, rok 1987

V Tuchoměřicích při natáčení klipu k písni Jaro

Velká část našich fanoušků je jen o trochu mladší než my, ještě mají vztah k fyzickým nosičům, takže po koncertě podepisujeme dost elpíček i cédéček.

Máte nějaký společný projekt mimo hudbu?

Mardoša: Ve výtvarném umění se bohužel moc nechytám. (smích)

Milan: Mardoša občas hraje jako DJ. A letos v létě jsme spolu vystupovali na Colours of Ostrava. Pouštěl své písničky, které normálně pouští. Což jsou skvělé pecky na tanec, i když od někoho jiného než od nás. A já jsem do toho hrál živé bubny, tím se to ještě víc naduplo. Bylo to hodně zábavné a docela nenáročné. Tak jsme si říkali, že až nás nikdo nebude chtít jako Tata Bojs, budeme takhle spolu objíždět Českou republiku. (smích)

Jak k vám zapadají další členové kapely?

Milan: Myslím, že úplně perfektně. Vnitrokapelová chemie je to nejzácnější, proto fungujeme takhle dlouho. V první řadě si musí sednout lidé a teprve pak můžete dělat muziku. Vždycky jsme to takhle měli a nikdy jsme nešli do toho, že bychom si najali profesionální hráče. Přitom existuje spousta lidí, kteří by ty naše party zahráli líp. Ale to nechceme.

Mardoša: Co bychom pak dělali my?

V čem si se spoluhráči musíte rozumět?

Milan: Když máte tým, musí mít nějakou synergii, taky podobný styl humoru, abychom si rozuměli na cestách. Trávíme spolu dost času. Třeba s Dušanem a Láďou nám to funguje už přes 20 let, s Matějem je to teď čerstvé, ještě se oťukáváme, ale důležité je, že se smějeme stejným vtipům. Myslím, že celkem rychle zapadl.

Prodávají se v dnešní době ještě vaše desky?

Mardoša: Velká část našich fanoušků je jen o trochu mladší než my, ještě mají vztah k fyzickým nosičům, takže po koncertě podepisujeme dost elpíček a cédéček.

Milan: Elpíčka se prodávají ještě docela hezky. I to cédéčko si občas někdo koupí, protože chce mít doma kompletní diskografii. Jsou třeba lidé, kteří nás do té doby neznali, pak nás vidí naživo a koupí si všechny naše desky.

Egypt, rok 1998

Na další koncert se můžete přijít podívat do Divadla Archa 7. prosince 2023

Natáčení klipu v Hlásné Třebani ve spolupráci se studiem BRAINZ pro virtuální realitu

Očima autorky

Sešli jsme se v kavárně Kaaba v Mánesově ulici. Mardoša dorazil o pár minut později, což je pro něj prý typické. A vlastně byli oba přesně takoví, jak jsem čekala. Milan milý a usměvavý a Mardoša mě rozesmál v podstatě při každé odpovědi. Pro jakékoli fungování lidí dohromady je důležité, aby do toho člověk dal srdce. A u Tata Bojs je to srdce znát. Členům kapely to klapě a díky tomu vznikají zajímavá vystoupení. Na hudební scéně jsou už 35 let a já se moc těším na jejich další koncerty.

Je to tedy hodně spojené i se zážitkem z koncertu?

Milan: Určitě. Je to ta pokoncertní euforie, která strašně dobře funguje. Člověk dostane nějaký zážitek, který jím právě před několika minutami prošel, a na té vlně jde a koupí si něco, co by si normálně nekoupil. Kdybychom chtěli mít u reklamních předmětů ještě větší obraty, jdeme rovnou z pódia ke stánku. Jenže speciálně my dva jsme po každém koncertě úplně zpocení, vyřízení a já v takovém stavu nedokážu jít hned mezi lidi. Potřebuju si aspoň deset minut odpočinout.

Jezdíte stále na koncerty vlakem?

Mardoša: Pokud to jde, tak jedeme raději vlakem! Máme to totiž oddělené. Aparaturu, protože je jí spousta, vozí technici samostatně dodávkou. A my můžeme jet po kolejích. Nicméně, hrozně záleží, jak je to poskládané. Jestli něco jede zpátky, jestli tam spíme nebo kam jedeme dál. Každopádně, vždy je to pro nás vlakem mnohonásobně příjemnější.

Když jste vystupovali na festivalu v Mikulově, říkala jsem si, že se programově složení hodně vymykáte. Vnímali jste to tak?

Milan: My vždycky říkáme, že jsme trochu zvláštní kapela. Pro alternativní publikum jsme moc popík a pro mainstreamové zase divní.

Mardoša: Speciálně na Mikulov si vzpomínám. Hráli jsme tam dvakrát relativně krátce po sobě. Nejprve na festivalu MikuLOVE, pak na vinobraní. Jednou jsme hráli po Už jsme doma a podruhé jsme šli po Mirai. V prvním případě jsme byli popíkáři mezi alternativci, kteří po nějak zkusli. Ve druhém jsme byli po těch mainstreamových kapelách taková zvláštní alternativa, kterou rovněž celkem zvládli.

V jednom rozhovoru jste řekli, že film o Tata Bojs bude hotový letos na podzim. V jaké je fázi?

Mardoša: To bude asi trochu jiný podzim. (smích)

Milan: Film se dělá už docela dlouho. Měl by to být takový hybridní sci-fi

dokument s hranými částmi. Režie se ujal Marek Najbrt, původně jsme ho začali natáčet s Václavem Kučerou, který ovšem v průběhu natáčení zemřel. Na chvíli to celé usnulo. Pak jsme oslovili Marka, který se s tím celkem ztotožnil, z čehož jsme měli radost. Máme rádi styl humoru v jeho filmech, způsob vedení i práci. V podstatě je to dotočené, zbývají poslední dva natáčecí dny a pak spousta práce ve střihně.

Mardoša: Většina filmu už je ve střihně a stříhačka se s tím materiálem potýká. „Nakoukávala“ naše archivní i nově natočené materiály celé léto, takže už nás asi musí mít plné zuby. A vzhledem k tomu, že pracuje doma, tak pravděpodobně i její rodina.

Film měl vzniknout k výročí 30 let kapely. K tomu jste udělali též výstavu. Jak vás to napadlo?

Milan: Přemýšleli jsme, jak oslavit kulaté jubileum. Říkali jsme si, že zahrát velkolepý koncert, by bylo trochu neoriginální. Tak mě napadla idea udělat velkolepou výstavu. Domluvil jsem si schůzku s Leošem Válkou v Doxu a opatrným způsobem jsem mu tam přednesl svůj nápad. Úplně do háje mě s tím neposlal, jen se trochu obával, jestli máme tolik zajímavých věcí.

A věcí bylo nakonec hodně...

Mardoša: Pak se nestačil divit, co jsme tam všechno nanosili.

Milan: Ono to bobtnalo. Vyčlenil nám část, která byla v danou chvíli volná. Což byla věž a nějaké přilehlé prostory k ní. Jenže pak jsme do Doxu převezli celý náš archiv a nově vzniklé sochy a instalace, které jsem měl do té doby jen v hlavě, a Leoš usoudil, že věž stačit nebude. Nakonec z toho byla celkem velkorysá výstava zhruba ve dvou třetinách celé galerie.

Co v nejbližší době připravujete?

Milan: Desku. Ale tu chystáme už docela dlouho. A chceme udělat zase jeden hezký koncert. Hráváme poslední léta vždy na konci roku v Divadle Archa, které asi trochu změní tvář, protože bude mít od nového roku jiné vedení. Takže si tam chceme 7. prosince ještě naposledy zahrát. Přizvali jsme legendární kapelu ze Slovenska Bez ladu a skladu. Mám vymyšlenou novou scénografii. A možná bychom zahráli jako ochutnávku jednu dvě písničky, co chystáme na příští desku.

Jsmo trochu zvláštní kapela. Pro alternativní publikum jsme moc popík a pro mainstreamové zase divní.

Na první desku jste dali obrázky Josefa Lady. Proč?

Milan: Byla tam zhudebněná říkadla Josefa Lady, a proto jsme chtěli booklet doplnit právě jeho obrázky. K Ladovi

jsme už tenkrát hodně vzhlíželi. Nedívám se, že se dnes jeho díla prodávají v aukcích za miliony, on má velmi osobitý styl. Vnuk Josefa Lady nám dovolil obrázky použít, ale jen na omezený náklad – 500 kusů. Bylo to tenkrát za pakatel nebo možná úplně zadarmo.

Mardoša: Myslím, že zadarmo, protože my jsme nic neměli. Byl to takový netypický přístup – přišli jsme za ním s tím, že už máme všechno vybrané a hotové. A jemu se to naštěstí líbilo. To jsme měli velkou kliku! (smích)

Má k vaší hudbě blízko?

Milan: Je to sympatický chlapík, vzezřením a asi i duší rocker. Nosí dlouhé vlasy a lenonky. Myslím, že se mu tenkrát líbilo, že ta říkadla zní jako rokenrol. Celkem jsme si sedli, přestože jsme tehdy byli hodně mladí.

Mardoša: Bylo nám 20 let, nic jsme neřešili a prostě za ním šli. V 90. letech bylo všechno nové a pravidla se teprve tvořila. Z dnešního pohledu mi to už přijde nemyšlitelné. I pan Lada později v rozhovoru kulantně řekl, že náš způsob žádosti o použití kreseb jeho dědečka byl poněkud nestandardní. ■

Tata Bojs

Nápad založit kapelu Tata Bojs měli dva spolužáci Milan Cais a Marek Huňát (Mardoša) na základní škole na pražské Hanspaulce. Dalšími členy jsou Vladimír Bár, Dušan Neuwerth a letošní nováček Matěj Belko. První koncert skupina odehrála 29. června 1988 v tělocvičně TJ Spartak Dejvice. Postupně se stala atrakcí české klubové scény. V roce 2020 vydala své zatím poslední, v pořadí desáté album nazvané Jedna nula. Nanoalbum získalo v roce 2004 čtyři hudební ceny Anděl. Mezi další úspěšné desky patří Biorytmy, Ležatá osmička nebo Futuretro.

Výtvarně vzato, tohle je propadák roku

Nečmárej na vlaky,
ať se zase neztrapníš.

#spolecnezacistevlakly

Středočeský kraj

pid

ropid

idsk

SPOLEČNĚ ZA ČISTÉ VLAKY

ČD Směňárna

Vyměňte si peníze
v pokladně ČD
bez poplatků

- 25 směnáren po celé ČR
- měny EUR, USD, HRK, HUF, GBP, PLN, BGN, CHF i další dle nabídky jednotlivých směnáren

Cestování
vlakem
je ekologické

Pojed'te s námi.
www.cd.cz/smenarny

 České dráhy
Národní doprava

Dolní Posázaví / Benešovsko

Turisticky známou oblastí rozprostřenou kolem řeky Sázavy, která přirozeně propojuje hlavní město se severní částí Středočeské pahorkatiny, je dolní Posázaví. Vydat se sem dá v každém ročním období, i podzim za okny vlaku vypadá nádherně. Asi kilometr na západ od Benešova leží zámek Konopiště (viz foto) s rozlehlým parkem, rybníkem a růžovou zahradou.

ROMANTICKÝ BENEŠOV SE ZÁMKEM KONOPIŠTĚ vyléčí všechny podzimní chmury

František Ferdinand d'Este a pivo Ferdinand, Konopiště, nádraží s císařským salonkem, jež v prosinci 1918 vítalo prezidenta nové republiky, Petr Malásek a skupina Nerez. Jak by řekl klasik, nyní již máte dostatek informací, abyste mohli vydedukovat, kam a proč se vydat v listopadu. Vytáhněte bundy, svetry a čepice, Benešov čeká. Vyhněte se davům a místo na zahřátí tu také najdete.

Text: Simona Smithová

Foto: KIC Benešov, Zámek Konopiště, Wikimedia

Benešov leží v krajině mezi Sázavou a Bláníkem, kterou prochází hustá síť cyklotras či turistických a naučných stezek. Řeka láká vodáky, kopce zase trampy nebo chataře a Posázavský pacifik, který vede kousek odtud přes Čerčany, nenechá chladným žádného milovníka železnice.

Architektonické skvosty

Ve městě oceníte historickou i moderní architekturu, namátkou původně raně gotický kostel sv. Mikuláše se zvonící, barokní kostel sv. Anny s piaristickou kolejí, zřízení minoritského kláštera či novorenesanční budovu gymnázia a sokolovny. Přijedete-li sem vlakem, prohlédněte si impozantní nádražní budovu. A pokud dorazíte do Benešova 11. listopadu v čase od 9 do 14 hodin, nevynechte trhy na Masarykově náměstí.

Tři konopištské okruhy

K zámku Konopiště dojdete od nádraží z velké části rozlehlým zámeckým parkem, jehož součástí je růžová zahrada a křížová cesta z 18. století. Park vás okouzlí také na sklonku roku, o listopadových víkendech a státním svátku bude navíc veřejnosti otevřený též zámek. Za jeho současnou podobu vděčíme především Františku Ferdinandovi d'Este, který si místo zvolil za své hlavní sídlo, současně zde však najdeme doklady dřívější přestavby – bránu

z roku 1725 se sochařskou výzdobou od Matyáše Bernarda Brauna. Interiéry vás provedou tři prohlídkové okruhy. V prvním zhlédnete reprezentační a hostinské pokoje se sbírkovými předměty, velkou jídelnu s nástěnnou freskou ze začátku 18. století či kompletní sbírku míšeňského porcelánu pro 24 osob. Ve druhém nahlédnete mimo jiné do nejstarších prostor s gotickými a renesančními klenbami v kapli sv. Huberta a v rámci třetího si prohlédnete unikátní loveckou expozici.

Osobnost regionu

» Vladimír Haering

Narodil se 24. června 1882 v Benešově do rodiny lékaře a pozdějšího starosty. Po předčasně smrti otce rodina přesídlila do Prahy. Absolvoval medicínu a nastoupil na chirurgii vinohradské nemocnice. Za první balkánské války pomáhal zraněným v Srbsku a řídil chirurgické oddělení nemocnice v Bělehradě. Zkraje první světové války padl do ruského zajetí. Na vlastní žádost vstoupil do Československé střelecké brigády, v květnu 1917 do legií. Byl šéflékařem pravého křídla v bitvě u Zborova. Organizoval lazaretní vlaky a stál za vznikem obřích polní nemocnice v Čeljabinsku v únoru 1918, od srpna ji pak vedl. Dne 18. ledna 1919 se stal hlavním lékařem československého vojska na Rusi.

V roce 1920 působil krátce v Japonsku, po návratu organizoval zdravotní službu na ministerstvu národní obrany a angažoval se v Československém červeném kříži – řídil jeho zdravotní odbor, řadu let vedl sanatorium, účastnil se mezinárodních konferencí. V letech 1928–1938 zastával funkci místopředsedy, po rezignaci Alice Masarykové se ujal předsednictví. V únoru 1940 byla odhalena jeho odbojová činnost v Obráně národa a byl zatčen. Dne 13. ledna 1942 ho německý lidový soud odsoudil k šesti letům vězení. Ve věznicích Hameln vinou těžké práce, hladovění a mrazu 6. listopadu 1942 zemřel. Pohřbený je v rodinné hrobce v Benešově. V roce 1946 dosáhl hodnosti generála in memoriam.

Nevynechte Muzeum umění a designu. V Šímově síni vystavuje do 12. listopadu svá díla interdisciplinární umělec Jan Durina a až do února 2024 objekty ze skla designérka Kristýna Pojerová. V Muzeu Podblanicka prozkoumáte dějiny města a umělecké památky regionu či historii 102. pluku a osudy vojáků na frontách obou světových válek.

Hudba, divadlo i drsný sport

V listopadu se v Benešově připomenou dvě hudební legendy. V rámci pásma Petr Hapka a jeho potměšilí hosté

vystoupí 7. listopadu v kulturním domě Karlov známí interpreti za doprovodu orchestru sólistů pod vedením Petra Maláska. Nerez a Lucia Šoralová zase v Městském divadle Na Poště 21. listopadu připomenou dobu, kdy s formací vystupovala Zuzana Navarová. Především pro děti se v městském divadle 14. listopadu v podvečer odehraje pohádka Čert a Káča, v kulturním domě Karlov vystoupí též večer Lucie Štěpánková a Ladislav Hampl s Dokonalou fraškou. Fanoušci drsného sportu si 18. listopadu užijí Výzvu slovanských bojovníků. □

Vlakem do Benešova

Stanice Benešov u Prahy leží na koridorové trati Praha – České Budějovice. Kromě rychlíků zde začínají nebo končí například regionální vlaky do Sedlčan, Olbramovic, Vlašimi stejně jako do hlavního města. Z Prahy se sem dálkovým spojem dostanete asi za 40 minut, z jihočeské metropole jste na místě přibližně za 80 minut. Nejvýhodnější spojení najdete na www.cd.cz nebo v aplikaci **Můj vlak**.

Text: Petr Horálek

Foto: Wikimedia a archiv ČD

KŘTINY

Bláznivá výmluva pro útěky z práce

Jak se pracovalo v kancelářích uprostřed normalizace? Hlavně pomalu. Řadoví zaměstnanci hledali důvod pro dřívější odchody domů, zatímco náměstci zesilovali svou společenskou přitažlivost, aby nešli do penze, ale na místo ředitele. Třeba pomocí skutečné nebo předstírané nevěry. Aspoň tak to podává komedie Křtiny Zdeňka Podskalského s hvězdným obsazením a exteriéry točenými v Posázaví.

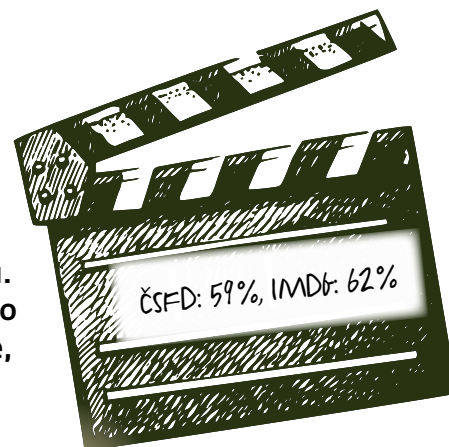

FOTO: KŘTINY (1981, REŽISÉR ZDEŇKA PODSKALSKÝ) © SFK/ZDROJ: WFA (2X)

Hlavní hrdinové příběhu se představují za hudby a zpěvu Vítězslava Hádla už během úvodních titulků. Zatímco náměstek Leoš Čirůvka (Miloš Kopecký) obřadně snídá a v klidu nasedá do auta, jeho podřízený Honza Ryzec (Michal Pešek) ztřeštěně provádí ranní hygienu na ubytovně a utíká na tramvaj. Oba míří do důležitého podniku v oboru kartografie a geodezie. Když se náhodou potkají u vrátnice, ještě netuší, jaké bláznivé události je v příštích 24 hodinách čekají.

„Mně je to strašně trapný, ale u nás ve vsi žádné křtiny nejsou. Víte, to byla jenom výmluva.“

Páteční erotické dusno

Děj příběhu připomíná frašku. Honza plánuje utéct v pátek z podniku, aby připravil opuštěnou chalupu pro svou snoubenku Naďu (Libuše Šafránková). K tomu potřebuje propustku od náměstka, u kterého se chce vymluvit

na pohřeb, leč inteligentní a cynická sekretářka Karolína (Jiřina Jirásková) mu poradí křtiny, protože „úplná blbost je vždycky nejvěrohodnější“. K Honzově smůle se však náměstek Čirůvka rozhodne na vymyšlené křtiny rozjet též, navíc se sexy sekretářkou Martinou (Dagmar Veškrnová), která sice pracuje pro intrikánského náměstka Humpla (Vlastimil Brodský v netradičně záporné roli), ale cítí se uražená a opuštěná.

Na „politicky důležité křtiny“ se postupně vydává Čirůvkova žárlivá man-

Film se točil venku i uvnitř skutečné hospody. Objekt prošel v roce 2007 rekonstrukcí

želka (Blanka Bohdanová), sekretářka Karolína, Honzova snoubenka Naďa stejně jako náměstek Humpl s celou delegací z generálního ředitelství. Čirůvka a Honza musí narychlo zorganizovat falešný obřad s místními manželi Kolodějovými (Svatopluk Skopal a Kateřina Chárová), kterým ovšem v kritický okamžik babička schová dítě – proto si „vypůjčí“ cizí rovnou z kočárku. Když už to nikdo nečeká, celý podfuk v plné parádě praskne.

Hektická pracovní sobota

Ačkoli se „křtiny“ konaly v pátek, pospíchájí hrdinové druhý den ráno do práce. Náměstek Čirůvka má doma mrazivou atmosféru a kvůli poruše auta musí použít tramvaj. Naopak Honza prožil šťastnou noc s Naďou na chatě a do Prahy se veze služebním autem s řidičem. V posledních osmi minutách se také dozvídáme, kdo byl jmenován do funkce ředitele a která sekretářka změnila narychlo místo. A všichni si znovu nasadí právě i falešné úsměvy.

Žalovice alias Krhanice

Podle scénáře se křtiny konaly v Žalovicích na Sedlčansku, asi 40 kilometrů od hlavního města. Ve skutečnosti filmaři ujeli kratší vzdálenost a vydali se do vesnice Krhanice. Tu znají cestující z Posázavského pacifiku z úseku mezi stanicemi Jílové u Prahy a Týnec nad Sázavou. Do filmu se nicméně ani koleje, ani romantická řeka Sázava nedostaly. Točilo se ve skutečných chalupách. To platilo pro dům Kolodějových a rovněž pro chalupu Honzových rodičů. Hospodu najdete hned naproti dnešnímu obecnímu úřadu. Tehdy se tam čepoval Plzeňský Prazdroj a v objektu fungovalo řeznictví, současný stav si můžete snadno ověřit během výletu.

Scény v kancelářích se točily v reálném prostředí. Jako podnik geodzie posloužila administrativní budova na rohu pražských ulic Vršovická, Kavkazská, Kodaňská – kousek od železniční zastávky Praha-Eden. Dnes nese jméno 4D CENTER. Některé záběry vznikaly na sídlišti Červený vrch. □

Železniční zastávka Krhanice

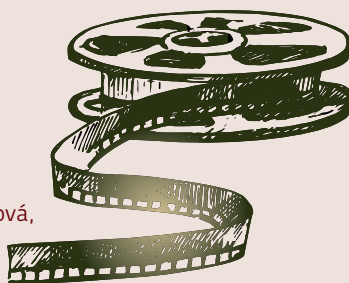

Kancelářský komplex 4D CENTER v pražských Vršovících

KŘTINY

Československo, 1981, 76 minut

- » **Režie:** Zdeněk Podskalský
- » **Scénář:** Jaroslav Dietl, Zdeněk Podskalský
- » **Kamera:** Jaroslav Kučera
- » **Hudba:** Vítězslav Hádl
- » **Hrají:** Miloš Kopecký, Michal Pešek, Jiřina Jirásková, Dagmar Veškrnová, Vlastimil Brodský, Blanka Bohdanová, Kateřina Chárová, Svatopluk Skopal, Libuše Šafránková, Ladka Kozderková, Bedřich Prokoš, Karel Vochoč, Jan Kraus a další

Velký návrat Jiřiny Jiráskové

Pro herečku Jiřinu Jiráskovou byly Křtiny významným návratem na filmová plátna. Po 11 letech (od proslulých Světáků) se totiž objevila v nové hlavní roli. Z politických důvodů směla v 70. letech působit jen na divadle. Teprve v roce 1980 se ukázala na malém prostoru v televizi (v rodinném dramatu Útěk domů) a ve filmu (v angažovaném snímku Julek o dětství novináře Julia Fučíka). Na jaře 1981 už měla důstojnou vedlejší roli v bláznivé komedii Trhák, za pár měsíců následovaly úspěšné Křtiny a o tři roky později zazářila v kinech v Sestřičkách či ve snímku Slunce, seno, jahody.

Vítání nových občánků do života

Ve filmu se od vesničanek z družstva dozvídáme, že děti se prý křtí až do šesti let. Ve skutečnosti má každá církev vlastní pravidla. Obřadem mohou za určitých podmínek procházet i dospělí. Podle vzoru v Sovětském svazu byly u nás tradiční křtiny účelově nahrazovány vítáním občánků na národních výborech. První komise pro občanské záležitosti vznikly v roce 1953. Náhrada křtin se v Československu plnohodnotně ujala až v 70. letech.

Bezva komedie z pracovního prostředí reálného socialismu.

Hombre8,
ČSFD.cz

NA PANSKOU SKÁLU PŘES BLUDNÉ KAMENY kolem Posázavského pacifiku

Vydat se vlakem dolním Posázavím z Prahy za turistikou se dá v každém ročním období. Tak se s námi projedte Posázavským pacifikem a pak potrénujte nohy na túře z Prosečnice přes známou vyhlídku Panská skála a přírodní rezervaci Grybla až do Týnce nad Sázavou.

Text: Dagmar Šumberová
Foto: Stanislav Šumbera

Když nasedneme na hlavním nádraží v Praze na regionální vláček, čeká nás sedm železničních stanic nebo zastávek, než metropoli konečně opustíme. Chvilí nás veze ještě podél Vltavy a v Petrově vjede na území tradičních trampských osad podél Sázavy.

V aplikaci
Vlakem na výlet
získáte za tuto
trasu
20 ČD Bodů

Trať zvaná Posázavský pacifik se vine mezi skalami vysoko nad řekou. Přes Luka pod Medníkem spěchá k Jílovému u Prahy. Následně vlak překoná železniční viadukt Žampach nad roklí Kocour. Tady se trať od Sázavy trochu odkloní a velkým obloukem se k řece zase vrátí u Kamenného Přivozu. Po více než hodině cesty vystoupíme v Prosečnici, kde náš turistický výlet začíná.

Lesní skřítek u cesty

Za železniční trať jdeme po červené značce úzkou pěšinkou přímo do strmého kopce. Procházíme Hornopožárským lesem kolem tzv. bludných kamenů. Stále stoupáme a zleva se k naší červené připojí žlutá značka. Od rozcestí turistických cest s názvem Horní Požáry pokračujeme ve výšce 423 m n. m. po červené. Zde se k ní přidává modrá, která se už brzy stane naším hlavním vodítkem.

Železniční zastávka Prosečnice

Bludné balvany Hornopožárského lesa

Lesní skřítek zve k Panské skále

Vlakem do Prosečnice

Z Prahy

Přímým regionálním spojem, případně s přestupem v Čerčanech

Z Českých Budějovic / Tábora

Rychlíkem do stanice Benešov u Prahy, dále osobními vlaky s přestupem v Čerčanech

V rezervaci Grybla se nachází okolo 40 druhů mechu

Pohádkový svět ve věži týneckého hradu

DĚLKA TRASY AŽ 13 KM

Modrá cesta, zvaná Via Czechia – centrální, zde kopíruje cyklostezku č. 19 Sázavská, a tak se z vyšlapaných pěšin dostaneme na asfaltovou silnici. U dřevěných soch lesního skřítky a obří houby opět při cestě leží skupinka bludných kamenů. Najdeme zde též odbočku k Panské skále, značenou červeným trojúhelníkem. Na vrcholu ohlazené Panské skály se můžeme rozhlédnout do dálky. Máme-li štěstí na jasné počasí, bude vidět až k Neštětické hoře.

Přírodní rezervace Grybla

Kolem nás se rozkládá přírodní rezervace Grybla se zachovaným původním bukovým a dubovým porostem. V sezóně tu lze vidět řadu vzácných rostlin jako samorostlík klasnatý či svízel vonný. Rezervace je proslulá skalními útvary a balvanů žuly roztroušenými po celém svém území. Z Panské skály se vrátíme na modrou turistickou značku a po půl kilometru dorazíme na další rozcestí značených cest, tentokrát zvané Pod Gryblou. Název odkazuje na stejnojmenný kopec, vypínající se nad křížem cest do výšky 514 m n. m.

Cyklostezka se již od naší trasy odklonila a my zůstáváme na modré cestě Via Czechia, po níž scházíme k Sázavě.

Mineme kopec zvaný Hrdlo, těsně před dalším rozcestím se k nám opět přidá cyklostezka č. 19 a spolu s ní a s červenou značkou doputujeme přes Dolní Požáry, kde nás čeká přechod přes poměrně frekventovanou silnici, k rozcestí Holý vrch. Odtud zbývá 2,5 kilometru do Týnce nad Sázavou k železniční stanici, ale také půl kilometru po červené ke zřícenině středověkého hradu Zbořený Kostelec.

Zřícenina s výhledem

Z kopce vede k rozcestí pod hradem červená značka. Svah je stále strmější. Překonat poslední část stezky nám pomáhá provaz. U silnice na dně údolí přejdeme po mostku přes Kamenický potok, který zde ústí do řeky. A za ním nás čeká zhruba 200 metrů klikatě lesní cesty, jež vede na hradní zříceninu. Té vévodí mohutná válcová věž, kolem spatříme několik zachovaných palácových stěn a torza dalších věží. Shora je překrásný výhled na řeku a lávku přímo pod hradem.

Z informační tabule se dozvídáme, že posledním majitelem této pevnosti byl Zdeněk Konopištský ze Šternberka, který původně prosazoval kandidaturu Jiřího z Poděbrad na českého krále. Poz-

ději však proti němu zosnoval povstání. Jiří z Poděbrad v odvětvě v roce 1467 hrad dobyl a rozkázal, aby ho zbořili. A tak zřícenina a následně i níže položená obec přišly ke svému jménu – Zbořený Kostelec.

Historický Týnec nad Sázavou

Přejdeme lávku pro pěší do vsi Zbořený Kostelec. Po cyklostezce č. 19, která se zde spojuje s cyklostezkou č. 11, lze přes obec dojít ke stylové restauraci U Holubů na případné občerstvení. Odtud pak zbývají necelé tři kilometry kolem řeky přes Brodce k železniční stanici Týnec nad Sázavou.

Po schodech můžeme vystoupat do historického centra a po modré dojdeme k týneckému hradu, z něhož zbyla pouze věž s kaplí. Ta je součástí městského muzea, zaměřeného na místní folklor a historii týnecké kameniny. Ve věži sídlí kolonie netopýra velkého, a protože malí létavci potřebují ve svém přibytku klid, ocitáme se zde v naprosté tmě. □

RODINA A LÁSKA NÁSLEDNÍKA TRŮNU schované za ostnatým drátem

František Ferdinand d'Este vešel do dějin svou násilnou smrtí, která se stala záminkou pro rozpoutání světové války. V Čechách je známý jako obnovitel zámku Konopiště, kam schoval svou milovanou rodinu včetně „nedostatečně urozené“ manželky před společenskými předsudky císařského dvora. Svě soukromí si přísně chránil a zámecké pozemky izoloval od okolí.

Text: Petr Horálek

Foto: Wikimedia

Navenek působil František Ferdinand jako pyšný, arogantní auto-krat se sklonek k obezitě a masovému vraždění zvířete. Uvnitř své rodiny to byl ovšem milující otec a manžel, ochránce stromů, keřů a květin stejně jako zodpovědný hospodář. S dětmi si například rád stavěl na zemi koleje a hrál s vláčky. Shodou náhod získal v mládí pohádkové bohatství a rovněž mimo plán se stal následníkem rakousko-uherského trůnu.

Italské dědictví

Narodil se v prosinci 1863 jako jeden z mnoha habsburských arcivévodů, syn císařova mladšího bratra. Krátce před dvanáctými narozeninami mu spadlo do klína obrovské dědictví po vzdáleném příbuzném vévodovi z Modeny. Ten sice přišel o vládu nad italským územím už v roce 1859, přesto disponoval řadou zámků, pozemků, cennými sbírkami a značnou hotovostí. Umíral bezdětný, a proto bylo jen na něm, komu vše odká-

že. Vybral si Františka Ferdinanda, který mu za to musel slíbit, že bude používat rodové jméno d'Este. V dospělosti pak arcivévoda zjistil, že patří k nejbohatším lidem v monarchii.

Boj o život

Jenže peníze nejsou všechno. Poté, co se korunní princ Rudolf v lednu 1889 skandálně zastřelil v Mayerlingu (spolu se svou nezletilou milenkou), zaklepala smrt také na dveře u Františka Ferdinanda. Kvůli genetickým dispozicím své matky onemocněl tuberkulózou. Šance na přežití prý byla 50 %. Ozdravovací kúra pro něj znamenala radikální změnu, některá omezení v životospřávě musel dodržovat už napořád. K vyléčení, které nastalo až po třech letech, pomohli Františku Ferdinandovi nejen lékaři, ale i láska. Pomyslení na čekající osudovou ženu mu dodávalo sílu.

Jeho vyvolenou se stala Žofie Chotková, chudá hraběnka, která se mohla pochlubit jen úspěšnými předky ve státní službě. Nevíme přesně, kdy se se poznali,

Jen pár minut před sarajevským atentátem

První oběti světové války

podle dopisů nejpozději v roce 1892. Císař doufal, že jde pouze o dočasnou milostnou záležitost, a dal svému synovci rok na rozmyšlenou. Na jaře 1900 nerad svolil ke svatbě. Ještě předtím musel František Ferdinand za přítomnosti desítek nejdůležitějších osobností mocnářství slavnostně podepsat, že jeho budoucí manželka a jejich případné děti si nemohou činit nárok na trůn ani na práva či tituly spojené s příslušností k vládnoucí dynastii.

Život na zámku

Soukromý a rodinný život Františka Ferdinanda probíhal především na zámku Konopiště, který koupil za „italské“ peníze v roce 1887 a velkoryse přestavěl v duchu romantismu. Pobývala zde samozřejmě též jeho choť Žofie, kterou ve Vídni kvůli jejímu původu neustále ponižovali pomocí škreobené španělské etikety. Svého manžela nemohla doprovázet na oficiálních akcích, a to ani do divadla, dvorští úředníci pro ni museli shánět náhradní mužský doprovod – a při návštěvě perského šáha „zapomněli“. Na Konopišti ale byla opravdovou paní.

Arcivévoda postupně přikupoval okolní pozemky, aby rozšířil zámecký park. Nechal vysázet lípy, rododendrony, jehličnany a nádhernou růžovou zahradu. Na druhou stranu nařídil vystěhování

Zámek Konopiště na počátku 19. století před zásadní přestavbou

Německý císař Vilém II. (uprostřed) na Konopišti v červnu 1914

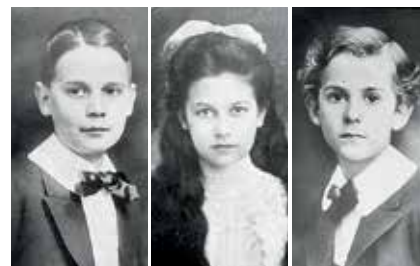

Zatýkání Gavřila Principa po atentátu

Sedm kulí v Sarajevu

Při sarajevském atentátu – navzdory lidovému rčení o sedmi ranách – vypálil Gavřilo Princip jen dvě kulky. První prošla límcem arcivévodova kabátu, roztrhla mu tepnu a uvízla v páteři. Druhá zasáhla bok vozidla, provrtala ho a přes šněrovačku zasáhla Žofii do pravé slabiny. Atentátník stál v místech, kudy kolona s Františkem Ferdinandem ani neměla jet, jenže řidič prvního automobilu chybně odbočil. Princip při výstřelech podle svědků nemřel, prý dokonce odvrátil hlavu.

Maxmilián

Žofie

Arnošt

Hohenbergové

Ze sňatku Františka Ferdinanda a Žofie Chotkové vzešly tři děti. Z hlediska zákona nešlo o Habsburky, nýbrž o Hohenbergy. Přesto jim Československo v roce 1921 – nad rámec mírové smlouvy ze Saint-Germain – znárodnilo nemovitý majetek včetně Konopiště. Synové Maxmilián a Arnošt našli trvalý domov v Rakousku, za druhé světové války byli vězněni v koncentračním táboře, ale přežili. Dcera Žofie se brzy provdala do Děčína, v roce 1946 odešla nicméně i ona natrvalo do Rakouska. Zemřela až v roce 1990. Rodina Hohenbergů se skrze potomky dětí Františka Ferdinanda nadále rozrůstá.

Manželství Františka Ferdinanda a Žofie Chotkové bylo až do konce šťastné a harmonické

obyvatel ze získaných vesnic Konopiště a Žabovřesky, bojoval u soudu za zrušení veřejných cest, které procházely jeho panstvím, a celý park obehnal ostnatým drátem. Četníci vyháněli a pokutovali každého, kdo se odvážil na jeho pozemek jen šlápnout.

Proti válce

Na Konopiště za ním dvakrát zavítal německý císař Vilém II. – v říjnu 1913 a v polovině června 1914. Prvorepubliková i komunistická propaganda lživě tvrdily, že oba politici připravovali válku. Dnes však bezpečně víme, že arcivévoda si byl dobře vědom slabosti rakouské armády a nesouhlasil s preventivním útokem, který plánovali v generálním

štábu. „Nikdy nepovedu válku proti Rusku. Přinesu oběti, abych se jí vyvaroval,“ pronesl například.

Těsně před osudovým odjezdem na Balkán udělal František Ferdinand nečekanou věc. Na tři dny – od 15. do 17. června – otevřel konopištské zahrady veřejnosti, jezdil mezi tisícovkami návštěvníků v kočáře, ptal se jich na dojmy a společně s nimi se radoval. Potom navzdory varování odjel na vojenské cvičení do Bosny a Hercegoviny. Při návštěvě Sarajeva se dne 28. června 1914 před jedenáctou hodinou dopoledne stal společně s manželkou obětí útoku srbských nacionalistů. Při pomýšlení, jak by vypadaly evropské a české dějiny, kdyby k atentátu nedošlo, člověka stále jímá závrať. □

Komu je v listopadu zima, ten se může zahřát procházkou v zámeckém parku. Některé jsou otevřené celý rok. Kdo dává přednost vytápěným místnostem, ať se vyřadí ve sportovních centrech. A pokud se chcete něco přiučit o přírodě, zajděte si do zoologické zahrady. Na výlety s dětmi vyjed'te samozřejmě vlakem!

NA PROCHÁZKU

Do anglického parku kolem zámku Dobříš

Zámek Dobříš disponuje dvěma krásnými parky. Zatímco ten francouzský je mimo hlavní sezonu uzavřený, do anglického se můžete vydat od listopadu do března každý den od 8 do 16 hodin – a to dokonce zdarma. Pokud jste příznivci pěší turistiky, pěkně se tu projdete a možná uvidíte některé chráněné živočichy. Park má rozlohu necelých 30 hektarů, rozkládá se na východním a západním břehu Hušského rybníka a protíná ho Sychrovský potok. Terén je zde značně svažité s převážně domácím stromovým porostem obohaceným o některé cizokrajné dřeviny. V parku byly vybudovány vyhlídky a v duchu romantické architektury i tři umělé jeskyně.

ZA ZVÍŘATY

Parazoo Vlašim pomáhá handicapovaným živočichům

Pokud budete mít cestu do Vlašimi, určitě navštívte parazoo. Uvidíte zde zvířátka, která nebyla odchována v zajetí, měla obvykle těžký osud, ale s pomocí lidí se dočkala druhé šance. Hned u vchodu najdete lesní ptáky, o kousíček dál je veliký vodní výběh, kde žijí roztomilé vydry, spatříte ale i české vodní ptáky, sovy, dravce nebo malé želvičky, které někdo jako nechtěné mazlíčky vypustil do přírody. Jsou tu také ovečky, divoká kočka, liška či kuny. Zvířátka většinou nejsou úplně zdravá, ale neztrácí chuť do života. V listopadu je otevřeno každý den kromě pondělí od 9 do 16 hodin. Zaplacením vstupného ho přispějete na dobrou věc.

ZA POHÁDKOU

Dětský ráj Berchtold s tajemnými bytostmi

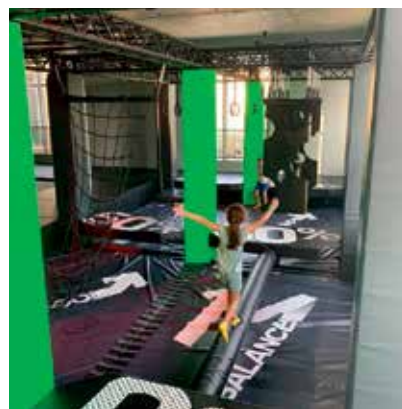
Necelé tři kilometry od stanice Strančice se nachází zámek Berchtold. Jeho zahrada připomíná dětský ráj, byla totiž upravena na pohádkovou zemi. Autorkou postav, které zde potkáte, je výtvarnice Vítězslava Klimentová. Můžete se kochat miniaturními obydlími, která hlídají vodníci, podhoubníci, klekánice nebo bílá paní. Určitě byste neměli vynechat návštěvu perníkové chaloupky. Areál je nadto plný miniatur českých hradů a zámků. Pro znavené návštěvníky je tu hřiště a pro ty zlobivé zase peklo se strašidelnými zvuky. Zahrada je od listopadu částečně zazimovaná, avšak přístupná. Rovněž na zámku probíhají komentované prohlídky i mimo sezonu.

ZÁBAVA UVNITŘ

Sportovní centrum v Říčanech plné prolézaček

Trampolínové centrum Freex v Říčanech je sice menší, ale nabitě zábavnými atrakcemi. Hned za bistroem, kde najdete koutek pro nejmenší a skříňky na věci, začíná prostor pro pořádné blbnutí. V přední části se nachází velká místnost se žíněnkou a dalšími věcmi na hraní včetně boxovacího pytle. Na multimediální stěně běží hry, které děti ovládají pohybem – například hází míčky na promítané padající předměty. V zadní části najdete otevřený prostor plný trampolín. V jednom rohu je lezecká stěna obklopená molitanem položeným na zemi, ve druhém basketbalový koš, jinde zase ninja dráha k prolézání. Centrum je ideální pro pořádání dětských oslav.

DAVID HARBOUR ORLANDO BLOOM ARCHIE MADEKWE

GRAN TURISMO

PODLE SKUTEČNĚ ŠILENÉHO PŘÍBĚHU HRÁČE,
ZE KTERÉHO SE STAL OPRAVDOVÝ ZÁVODNÍK

Sledujte zde

SLEDUJTE
ONLINE

O2 Videotéka

STARMAX

kuki

Bernina Express

Text: Petr Štáhlavský
Foto: Rhätische Bahn

KOUZELNÁ JÍZDA OD LEDOVCŮ K VINICÍM ze švýcarského Churu do italského Tirana

Je to jeden z nejpomalejších expresů na zeměkouli, přesto ho vyhledávají turisté z celého světa. Nabízí cestu od ledovců až po vinice, projíždí hlubokými údolními, překonává alpská sedla, šplhá do dvoutisícové výšky a využívá jedinečná technická díla. Bernina Express slaví 50 let, ale železniční spojení švýcarského Churu a italského Tirana funguje mnohem déle.

Rhätische Bahn

Ferrovia retica Viafier retica

Landwasserský viadukt

Alp Grüm je jedním z nejromantičtějších míst na trase Bernina Expressu

Pronikání železnice do hor v kantonu Graubünden nebylo lehké. Kraj plný vysokých skalnatých štítů a hlubokých údolí navzájem oddělených horskými hřebeny vyžadoval náročné umělé stavby v podobě opěrných zdí, tunelů, mostů a galerií, které by vlaky chránily před kamennými a sněhovými lavinami. Poprvé sice zamířila dráha do Graubündenu už v roce 1858, tehdy ovšem vedlo od hranic regionu do hlavního města Chur pouze pár kilometrů. Pak se železniční podnikatelé na celých dlouhých 30 let odmlčeli. Situace se začala měnit až ve chvíli, kdy horská městečka a vesničky Graubündenu objevili zahraniční hosté a místa se začala měnit ve vyhledávaná letoviska. V tu chvíli bylo třeba zajistit snadnou cestu návštěvníků z celého světa.

Málo peněz, úzký rozchod

Zpočátku se plánovalo postavit běžnou železnici, bohužel na ni nebylo dost prostředků. Proto nakonec padla volba na úzký rozchod. Ten byl o poznání levnější jak stavebně, tak provozně. V roce 1889 se otevřel první úsek od hlavní tratě z Landquartu do obce Klosters a o rok později byla dráha prodloužena

do Davosu – dnes známého horského letoviska. V 90. letech 19. století následovaly tratě z Landquartu přes Chur podél Rýna do města Thusis.

Zvláště obtížný byl 63 kilometrů dlouhý úsek z městečka Thusis do Svatého Mořice. Stavba náročné horské železnice začala v roce 1899 a první vlak přijel do Svatého Mořice v červenci 1904. Nejtěžší byla ražba skoro šestikilometrového Albulského tunelu. Na mnoha místech pronikala do vyrubané chodby voda s pískem a blátem. Zvláště silné prameny dokázaly valit do tunelu stovky litrů vody za sekundu. Navzdory všem komplikacím se podařilo tunel 29. května 1902 ve 3.30 hodin prorazit a 15. května 1903 jím mohl projet první stavební vlak.

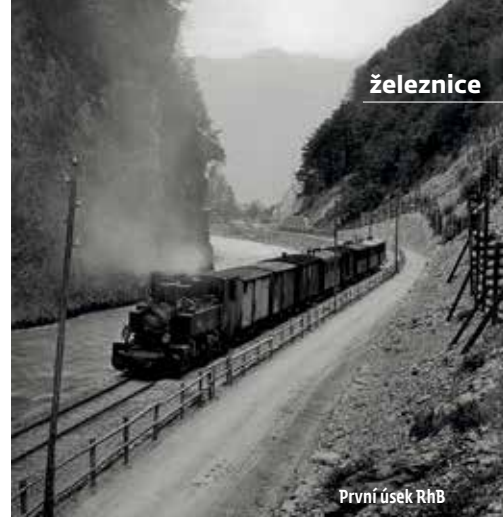
Trať se chlubí i dalšími stavbami. Jsou jimi Soliserský most s délkou 164 a výškou 89 metrů a hlavně slavný Landwasserský viadukt. Ten se nachází ve stometrovém oblouku, trať z něj míří přímo do tunelu v kolmé skalní stěně, je vysoký 65 a dlouhý 130 metrů. Unikátní je také úsek mezi Bergünem a Predou u severního portálu Albulského tunelu. Trať tu sleduje řeku Albula a na vzdálenosti pouhých 5,5 kilometru musí překonat více než 400 výškových metrů.

Aby zde nemuseli stavět ozubnicovou dráhu a sklon byl ještě schůdný pro běžné stroje, museli inženýři rozvinout délku tratě na dlouhých 12 kilometrů. Díky tomu je největší stoupání „jen“ 35 ‰. Trať je v těchto místech doslova natažená několika smyčkovými tunely, které opisují 360 ° a po viaduktech „přeskakuje“ z jedné strany údolí na druhou.

Velká sáňkařská dráha

Dráha se díky své jedinečnosti dostala na seznam světového kulturního dědictví UNESCO. Vede kolem ní naučná stezka a ve stanici Bergün je zřízeno malé železniční muzeum. V zimě, kdy nasněží a silnice mezi Predou a Bergünem se uzavře, je tato cesta populární jako velká sáňkařská dráha. Na devadesátikilometrové trati z Churu do Svatého Mořice se nachází více než 40 tunelů a galerií, přes 100 mostů a viaduktů, nejvýše položené místo leží ve výšce 1 778 m n. m. a nejnižší v 585 m n. m.

Ze Svatého Mořice vede přes průsmyk Bernina do údolí Poschiavo a do italského Tirana Berninská dráha (Berninabahn). Vznikla jako samostatná společnost až po otevření železnice do Svatého Mořice. Od začátku byla

První úsek RhB

Otevření Albulského tunelu

I tak vypadala v minulosti zima na Berninabahn

stavěna jako elektrifikovaná. Náročný horský terén vyžadoval velké sklony až 70 ‰. S tím by si parní lokomotiva bez ozubnice neporadila, elektrické stroje ho nicméně dokázaly zdolat díky adhezi. Šedesát kilometrů dlouhá trať byla v celé délce zprovozněna v roce 1910. Od počátku se potýkala s existenčními problémy, a tak ji v roce 1943 převzala státem vlastněná společnost Rhétská dráha (RhB).

Na jižní straně horského masivu překonává dráha značné převýšení. Nejvyšší místo leží ve výšce 2 253 m n. m. a cílová stanice v Tiranu v pouhých 429 m n. m. Proto se železnice mezi průsmykem Bernina a městem Poschiavo kroutí v mnoha serpentínách, aby nabrala délku 20 kilometrů a sestoupila o 1 200 metrů. Další zajímavost, která pomáhá překonat velký výškový rozdíl, je spirála s obloukovým mostem u Brusia.

Za panoramatickými okny

Bernina Express vyráží z Churu hustě osídleným údolím Rýna do stanice Reichenau-Tamins, kde se koleje rozdělují. Přímo vede trať na západ do Brigu a využívá ji Glacier Express na cestě do Zer-

matu. Bernina Express však odbočuje na jih a podél Hinterrheinu míří do městečka Thusis. Za panoramatickými okny jsou vidět místní dvouapůltisícovky a v údolí pod nimi malebné vesnice a středověké hrady. Z obce Thusis míří vlak do sevřenějšího a mnohem méně osídleného údolí řeky Albul, která místy vytváří hluboký kaňon. Ten železnice překonává po Soliserském mostě.

Za dalších zhruba 20 minut přejede Bernina Express legendární Landwasser-ský viadukt, který je z vlaku vidět už zdálky, a zanoří se do kolmé skalní stěny, aby za pár minut zastavil ve stanici Filisur s legendárním hotelem Grischuna. Je to první zastávka v nadmořské výšce přes 1 000 metrů a dráha tam začíná prudce stoupat. Hned nad vesnicí se nachází první z řady smyček se 700 metrů dlouhým obloukovým tunelem Greifenstein. V další vesničce Bergün prakticky končí osídlení a dál už jsou jen řídnoucí lesy a nad nimi louky a skalní stěny. Trať několikrát mění stranu údolí a prochází řadou smyček a obloukových tunelů, aby vyšplhala k tomu vrcholovému.

Za stanicí Preda mizí Bernina Express do šestikilometrového tunelu. Původní 120 let starý tunel nevyhovuje součas-

Kulaté výročí

Bernina Express se poprvé objevil v letním jízdním řádu 1973, tedy před 50 lety. Spoj měl usnadnit cestování z Graubündenu a severovýchodu Švýcarska do Itálie a podpořit turistický ruch v odlehle horské oblasti na jihovýchodě konfederace. Zpočátku se používal běžný vozidlový park v zelené barvě, ale rostoucí poptávka po spojení si vyžádala pořízení modernějších vozů a železnice změnila barvu souprav na atraktivní červenou. Časem se k prvnímu spoji přidaly další stejnojmenné vlaky, některé však jezdí v kratší trase.

Od roku 2000 začaly starší vagonů nahrazovat moderní klimatizované panoramatické vozy s okny přecházejícími plynule vysoko do stropní části. Společnost RhB jich má nyní 26 v různém provedení. V minulosti jezdily v čele expresu střídavě elektrické lokomotivy a stejnosměrné vozy, které se ve stanici Pontresina přepřahaly. Nyní vlak dopravují v celé trase moderní tříčlánkové vícesystémové elektrické jednotky Allegra.

Bernina Express uprostřed italského Tirana

ným požadavkům na provoz a bezpečnost, proto vedle něj vzniká tunel nový. Letos v srpnu v něm byla vybetonována pevná jízdní dráha a začala montáž kolejí, trakčního vedení, signalizace a bezpečnostní techniky. Stavba má trvat 8,5 roku, její rozpočet je přes 400 milionů švýcarských franků (více než deset miliard Kč).

Od ledovce k palmám

Tunel přivádí Bernina Express do horního Engadinu, do údolí Innu kousek od pramene nad Malojským průsmykem. A vlak pokračuje do stanice Pontresina. Z té míří expres na jih, třebaže v mnoha serpentinách mění často směr jízdy na všechny světové strany. U zastávky Morteratsch se otevírá výhled do údolí pod štítem Bernina na stejnojmenný ledovec a vlak překonává dvoutisícovou nadmořskou výšku. Už je nad pásmem lesů a kolem jsou jen vysokohorské louky, kamenná moře a skalnaté štíty.

Ve stanici Ospizio Bernina pokoří nejvýše položený bod železniční sítě RhB a kolem jezera Lago Bianco zamíří do údolí Poschiavo. V Ospizio Bernina

lze vystoupit a vydat se po některém z mnoha turistických chodníků za poznáním masivu Bernina nebo sestoupit do údolí. Směrem na jih klesá cesta stejně prudce jako vlak a cestujícím se otevírají doslova letecké pohledy do údolí a na městečko Poschiavo. Na trase leží romantická zastávka Alp Grüm s pevnou kamennou budovou a terasou. Je tam možnost ubytování, restaurace a z terasy je fantastický pohled na protilehlé hory s ledovcem.

Ve stanici Poschiavo je Bernina Express už o více než 1 000 metrů níže a klesá dál údolím k italskému Tiranu. Ledovce za okny vystřídaly vinice a palmy. Ačkoli jsme stále ve Švýcarsku, cestující za okny vidí nefalšovanou italskou atmosféru. U Brusia na ně čeká ještě jedna atrakce – spirálový viadukt, na kterém začátek vlaku téměř podjíždí svůj vlastní konec. To už se vlak blíží k cílové stanici. Kousek za švýcarsko-italskou hranicí vjede na ulici mezi auta a pokračuje skoro jako tramvaj přes centrum Tirana pod zvonici kostela Santuario della Madonna di Tirano a napříč náměstím Piazza della Basilica do cílové stanice. □

Rhétská dráha (RhB)

Rhétská dráha, německy Rhätische Bahn, rétorománsky Viafier retica, je dnes hlavní železniční společnost v největším švýcarském kantonu Graubünden. Jedná se o akciovou společnost ve vlastnictví státu a kantonu (95,5% akcií), která provozuje 385 kilometrů tratí s úzkým rozchodem 1 000 mm, na kterých se nachází 102 zastávek a jezdí na nich deset pravidelných linek. Na síti najdeme 115 tunelů s celkovou délkou 58,9 kilometru včetně 19 kilometrů dlouhého tunelu Vereina a 606 mostů s celkovou délkou 16,4 kilometru. Největší stoupání na železnici je 70 ‰ a nejvýše položené místo se nachází ve stanici Ospizio Bernina v nadmořské výšce 2 253 metrů. Nejnižší položené místo sítě leží v Tiranu v nadmořské výšce 429 metrů.

Společnost provozuje 1 032 vozidel – od historických lokomotiv (včetně parních) a vozů pro nostalgické spoje přes běžné vozy a jednotky pro pravidelné osobní spoje, různé nákladní vagony až po vyhlídkové otevřené a pro Bernina Express určené panoramatické vozy. Ve vozidlovém parku jsou i speciální autovozy pro provoz autovlaků v tunelu Vereina.

Železničář

Železničář

12×
ročně

Železničář

Zajímá vás železnice hlouběji a chtěli byste si přečíst více článků s touto tematikou? Zkuste oborový magazín Železničář, který koupíte v ČD centrech a pokladnách nebo si jej můžete předplatit a získat navíc 4× ročně oboustranný plakát ve formátu A2. Více informací na stránkách zeleznicar.cd.cz

JEDINÝ BREJLOVEC,
KTERÝ OCHLADÍ
I ZAHŘEJE

www.locomotif.cz

  [Locomotif.cz](https://www.locomotif.cz)

 info@locomotif.cz

BIKETOWER

Bezpečné uschování kola

Cyklověž **BIKETOWER** - **unikátní samoobslužný skladovací systém** pro kola je průmyslový robot plnící funkci moderní kolárny. Nově vznikající možnost bezpečného uschování jízdních kol a elektrokol všech typů a velikostí i cenových kategorií.

K vašemu kolu **nemá přístup** nikdo jiný!

Na kole lze **ponechat** veškeré **příslušenství**, pověsit **přilbu** na řídítka a nechat na kole například **tašku s nákupem**.

Ve věži je kolo **pojištěno proti poškození a krádeži**.

Prostor je monitorován **kamerovým systémem**.

Kolo je **chráněno** před deštěm, prachem a sněhem.

Přístup ke kolu **24 hodin** denně.

Celkový počet uschovaných kol

2 2 5 0 0 0 0

K datu 13. května 2023

České dráhy podporují
BIKETOWER

Použitím **In Karty** lze získat slevu.

2x v SK

18x v ČR

www.biketower.cz
info@biketower.cz

Jízdní řád 2024
Comfortjety a nové spoje

Můžete potkat ve vlaku
Anatol Svahilec

Vánoční Pardubice
Advent s vůní perníku

Články v této rubrice mají pouze informativní charakter.
Přeprava ve vlacích ČD se řídí tarifem ČD a SPPO.

JÍZDNÍ ŘÁD 2024 PŘINESE COMFORTJETY a nové spoje do Polska a Rakouska

V mezinárodním jízdním řádu Českých drah pro rok 2024 se rozšíří nabídka spojů do sousedních zemí. Chystá se například více spojů do Polska, čtenější bude spojení z Moravy do Vídně a častěji pojedou druhý pár vlaků na trase Praha – Vídeň přes Tábor. V průběhu roku 2024 je také naplánováno nasazení prvních nových netrakovních jednotek ComfortJet.

Nový jízdní řád začne platit v neděli 10. prosince a rozšíří se díky němu nabídka mezistátních vlaků. České dráhy například doplní spojení do Polska přes Bohumín o další dva vlaky: jeden do Krakova a jeden do Vratislavi, na které o rok později naváže další rozšíření o čtyři páry nových vlaků na trase Praha – Gdyně přes polskou Vratislav.

Nové spoje do Polska

Jeden pár z nových spojů k našim severním sousedům představuje EC Danubius Vídeň – Břeclav – Bohumín – Krakov a zpět, který doplní nabídku spojení mezi Rakouskem a Polskem po hlavní trase přes Břeclav, Hodonín, Otrokovice, Přerov, Hranice na Moravě a Ostravu. Ve směru do Polska pojedou v odpoledních hodinách a ve směru do Rakouska dopoledne.

Druhý pár nových vlaků pojedou v trase Bohumín (19:35) – Vratislav (21:30/6:25) –

Bohumín (8:25), bude navazovat na vlak EC Danubius a zajistí přepravu přímého vozu do/z Vratislavi z/do Vídně přes střední a jižní Moravu. Na území Polska se zkrátí cestovní časy některých spojů v řádu až desítek minut. Díky tomu se urychlí jízda vybraných vlaků mezi českými městy a Varšavou, Krakovem či Gdaňskem.

Zrychlení vlaků v Německu

Díky přesměrování vlaků z odklonové trasy přes Falkenberg/Elster na kmenovou hlavní trať Dresdner Bahn přes Elsterwerdu dojde ke zrychlení mezi Drážďany a Berlínem. Zkrátí se tak cestovní doba mezi Prahou a Berlínem o 15 minut, takže jízda vám zabere 4 hodiny a 18 minut, přičemž při cestě zpět ušetříte 18 minut a pojedete 4 hodiny a 19 minut.

Přibližně od poloviny srpna do konce jízdního řádu 2024 bude kvůli rozsáhlé výluce uzavřena trať Berlín – Hamburk a všechny spoje Berliner ukončí svou

jízdu v Berlíně. Pro cestu do Hamburku, Kielu a dalších míst na severu země přestoupí cestující v Berlíně v tomto období na vnitrostátní spoje DB. Obnovení přímého spojení na sever Německa se plánuje v jízdním řádu 2025. V průběhu příštího roku by České dráhy měly nasadit první jednotky ComfortJet v dočasném řazení (bez řídicího vozu) právě na vlaky Berliner.

V případě linky Západní expres Mnichov – Praha dochází na území Německa mezi Mnichovem a Schwandorfem k rozdělení spoje Mnichov – Praha/Hof na dva samostatné vlaky Mnichov – Praha a Mnichov – Hof, a to kvůli vyšší spolehlivosti a pravidelnosti.

Více vlaků do Rakouska

Spoj EC Danubius Krakov – Vídeň – Krakov doplňuje nabídku přímého spojení ze severní a střední Moravy do Vídně a zpět. V jízdním řádu 2024 bude mít Ostrava s Vídní spojení už pěti páry denních vlaků

Předprodej za staré ceny

Až do 9. prosince 2023 probíhá dvouměsíční předprodej jízdenek a rezervací na jízdní řád 2024 za současné ceny. Od 10. prosince dojde ke snížení ceny 10denní traťové jízdenky. Ceny Flexi zvýhodněných jízdenek a Vázaných jízdenek budou i nadále pružně reagovat na poptávku a využití vlaků. Aktuální ceny ve chvíli nákupu jsou k dispozici třeba v e-shopu nebo v aplikaci Můj vlak.

s cestovní dobou mezi oběma městy pod tři hodiny. Díky mnohým přípojům z vídeňského hlavního nádraží na letiště Schwechat získají cestující z Ostravy rovněž kvalitní a četné spojení k leteckým spojům startujícím z rakouské metropole.

Rozšiřuje se též dosavadní provoz vlaků Silva Nortica Praha – Tábor – Gmünd (NÖ) – Vídeň o pár vlaků v pracovní dny. V současnosti jezdí tento spoj pouze o víkend. Prostřednictvím přípojů ve Vídni na velké množství spojů railjet ÖBB získají cestující z Ostravy také rychlé a časté spojení vlakem například do Grazu, Villachu, Salzburku, Mnichova nebo Curychu s přestupem v rakouské metropoli.

Nasazení jednotek ComfortJet

Největší novinkou roku 2024 bude nasazení jednotek ComfortJet do zkušebního provozu s cestujícími na vybrané

spoje InterCity mezi Prahou a Ostravskem a na pár vlaků Bohumín – Praha – Františkovy Lázně. Jednotky budou v dočasném řazení bez řídicího vozu. K soupravám bude připojený klasický restaurační vůz ze stávajícího parku Českých drah. V souvislosti s uvedením desítek nových vozů ComfortJet do provozu bude pokračovat postupné vyřazování starších vozů a jejich nahrazení modernějšími typy s klimatizací, wi-fi a dalším vybavením.

Ve vnitrostátní dálkové dopravě nedojde k významným změnám v časech odjezdů a příjezdů, v délce jízdy, trasách ani v řazení vlaků. Změny jsou menšího rozsahu a cestující se konkrétní údaje u svého spoje dozvědí po zveřejnění finální podoby nového jízdního řádu, například při vyhledání spoje v aplikaci Můj vlak nebo na www.cd.cz. □

Vlaky ČD v novém grafikonu

- » Celkový počet spojů:
8 738
- » Denní průměrný počet vypravených vlaků:
6 583
- » Počet bezbariérových vlaků:
6 692
- » Spoje s rozšířenou přepravou spoluzavazadel:
7 579
- » Spoje se službou ČD Minibar:
229
- » Spoje s wi-fi:
4 026

Oproti roku 2023 dochází k podstatnému navýšení počtu bezbariérových vlaků (o více než 500) a spojů se službou wi-fi (o více než 900).

Představujeme PAF

Za zkratkou PAF se skrývá organizace, mezi jejíž hlavní aktivity patří pořádání festivalů (PAF Olomouc, PAF New York, PAF Ostopovice, PAF London), koncertů, výstav a projekcí stejně jako publikační a distribuční činnost. Zahrnuje mezinárodní síť umělců, umělkyně, kurátorstva a událostí, přičemž k prvotním východiskům patří avantgardní filmové experimenty, klubová hudba, umění ve virtuálním prostoru, performativní a světelné umění, videohry či móda.

PRAVDIVÉ PŘÍBĚHY FESTIVALU PAF OLOMOUC s výhodnou nabídkou Vlak+

Již podvaadvacáté ožije hanácká metropole Přehlídkou filmové animace a současného umění. Olomoucký festival PAF je pokaždé plný projekcí, přednášek, koncertů a výstav po celém městě, to vše na pomezí umění, pohyblivého obrazu, kina, hudby, teorie i dlouhodobých spoluprací a přátelství.

Přehlídka filmové animace a současného umění proběhne v Olomouci od 7. do 10. prosince. PAF dlouhodobě pracuje s jednotícím tématem, tím letošním je True Stories (pravdivé příběhy). V angličtině jde o ustálené spojení nebo frázi, kterou ubezpečujeme okolí o skutečnosti nebo jinými slovy o pravdivosti naší historiky.

Film s živým soundtrackem

Americký performer a hudebník Colin Self představí v čerstvě zrekonstruovaném Červeném kostele loutkovou hru Paraphrase of a Shadow, v níž je hlavním aktérem loutka rukavice. Skotský filmař George Finley Ramsey uvede svůj nový film s unikátním živým soundtrackem londýnského hudebníka Cobyho Seye.

Jedinečné projekty připravuje americký umělecký kolektiv DIS pro sbírkové skleníky Výstaviště Flora Olomouc nebo kino Metropol. Vizuální umělec Lukáš

Prokop společně s italským hudebním producentem Holym Similaunem uvede sci-fi, ve které hraje významnou roli obrazová sonda a průzkum městských rytmů. Italská filmařka Rebecca Salvadori promítne svůj nový film Messengers, natočený částečně během loňského ročníku festivalu, opět v unikátní konstelaci s živými hudebníky.

Soutěž, hry i konference

Nebude chybět sekce Jiné vize CZ 2023. Jedná se o soutěž, která se již 17 let soustředí na nejnovější audiovizuální díla vzniklá v České republice. Dále se můžete těšit na herní laboratoř zkoumající fenomény počítačových a stolních her, oblíbené projekce AniPromítačky, které se odehrávají na nezvyklých místech, jako jsou kosmetické salony, hotely či antikvariáty, nebo obsáhlý program pro střední školy.

Letošní PAF Olomouc publiku nově zprostředkuje konferenci profesionálů

z pole filmového umění, archivace pohyblivého obrazu, jeho distribuce a digitalizace s názvem Can You Send Me a Link?. Série diskuzních bloků vyzdvihne důležité a palčivé otázky ve zmíněných oblastech a přispěje k výměně jak vědomostí, zkušeností, tak pohyblivých a snad i pravdivých příběhů.

Na festival se můžete svést vlaky Českých drah se slevou 10% na jízdu zpět v rámci nabídky Vlak+. Jízdenku se slevou lze zakoupit jen v aplikaci Můj vlak. □

Více na www.cd.cz

KDE SE VZDĚLÁVAJÍ BUDOUCÍ ŽELEZNIČÁŘI

Škola pro příští generaci

Strojvedoucí, výpravčí, vlakvedoucí a další zaměstnanci drah začínali často svou cestu k železnici studiem oboru provoz a ekonomika dopravy na střední škole. Složení maturitní zkoušky je prvním krokem k získání vysněné profese, která bývá obvykle člověku též celoživotním koníčkem.

Text: Filip Peter

Střední škola elektrotechniky a strojírenství v Praze se zaměřuje na vzdělávání mladých lidí, kteří chtějí spojit svou profesní dráhu se železnicí. Být železničářem není snadné. Znáť lokomotivy do posledního šroubku, rozumět každému návěstidlu, chápat, která jízdenka bude pro cestujícího nejvýhodnější či jak přepravit nebezpečné chemikálie, patří k základním znalostem každého absolventa této školy.

Netradiční učební pomůcky

Výuka vedená odborníky se zkušenostmi z provozu je nenahraditelnou součástí výchovy mladých „nádražáků“. V průběhu školních praxí studenti poznají prostředí profese i budoucí kolegy, ať už mezi cestujícími, na stanovišti strojvedoucího, nebo na rozličných pracovištích. Mnohé z četných exkurzí nabízí rozšíření znalostí stejně jako

návštěvu míst, kam se člověk zpravidla nedostane, třeba tam, kde se vyrábí brzdy nebo opravují lokomotivy.

Studenti mohou ve výuce i ve svém volném čase obsluhovat skutečné zabezpečovací zařízení, komunikovat mezi sebou a vést dopravní dokumentaci, a to přímo v dopravním sále školy. Trojice stanic a stejný počet dalších dopraven na modelovém kolejišti velikosti HO se ovládají přístroji zabezpečovacího zařízení, takže vlaky jezdí přesně podle pokynů udílených studenty.

V bezpečném prostředí studenti rovněž poznají kopie reálných tratí, chování vlaku na mokřích a suchých kolejích, zvládají brzdit nákladní vlak či rychlík a pohotově se přizpůsobí návštěvou prostřednictvím simulátoru práce strojvedoucího. Stejně tak jako je dnes velká část železničního provozu řízena z centrálních dispečerských pracovišť, leží i stovky kilometrů virtuálních kolejí ve školním výukovém sále pro výpravčí.

Ukaž, co umíš

Studovat železniční obor přináší možnost nadstandardně si přivydělat při poznávání mnohdy vysněného pracovního prostředí. Po absolvování odborného kurzu se ze studentů stávají signalisté, vlakvedoucí nebo strojvedoucí v přípravě.

Maturitní zkouška není jen stres a písemné práce, jde hlavně o možnost projevít nabyté znalosti. Každý z maturantů se musí umět postarat o cestujícího, dovést vlak bezpečně do cíle či poznat správně naložený nákladní vůz. Složením zkoušky dospělosti se student stává plnohodnotným železničním elémem. □

Chci být železničář

Pokud vás škola zaujala, navštivte webové stránky www.ssesp10.cz. Přijďte nebo přijedte stylově vlakem na jeden ze dní otevřených dveří (11. listopadu, 5. prosince, 20. ledna nebo 1. února, vždy od 14 do 18 hodin), kde se dozvíte odpověď na každou otázku a dostanete nepřeberně množství dalších informací, například o možnostech ubytování.

Anatol Svahilec

RÝMY NA PÓDIU ŘÍKÁM PRO KOMEDIÍ, baví mě tvořit bez omezování

Jako drážní nadšenec publikuje na Wikipedii články o železničních stanicích. Popsal jich už více než 300. Veřejnost ho ale zná hlavně z oblasti slam poetry. Působí jako básník, bavič, textař, herec, komediant... Miluje publikum a veřejná místa. Ve své schopnosti improvizace vám umělecky zpracuje třeba i požární evakuační řád.

Jak jste se dostal ke slam poetry?

V Plzni, kde jsem vyrůstal, se večery tohoto žánru pořádají už 15 let. Člověk si stoupne před mikrofon a performativně prezentuje své texty, případně improvizuje. V roce 2012 jsem díky kamarádovi slamerovi poprvé nakoukl do publika, další rok a půl mi trvalo, než jsem to zkusil. Hned první rok se mi povedlo vyhrát národní mistrovství a nějak se pro mě od té doby nachází místa.

Kdy jste zjistil, že máte básnický talent?

To, co produkuju, se vlastně zdráhám nazývat básněmi. Ty se píšou hlavně pro čtenáře. Slam poetry má o dost větší, recitačně-divadelní rozměr. Rýmy v tom, co na pódiu říkám, používám hlavně jako komediální, varietní prvek. S tím by mě leckterý básník či básnířka hnali!

O čem nejraději skládáte?

Vůbec to nedokážu tematicky vymezit. Nejlépe se mi asi tvoří na základě konkrétního nápadu, oč by tam mělo běžet. O to větší tvůrčí zábava je pak lovit tématu k literárnímu zpracování nevhodná. Například požární evakuační řád.

Chystáte vydání dalšího sborníku?

Velmi pozvolna. Knížky vlastně vznikají jako druhotný záznam toho, s čím kašpařím na jevišti. Texty píšou průběžně nové, přičemž staré zapomínám, čili slouží i jako záznam toho, co už si

z hlavy na jevišti nevytáhnou. Další snad vydám příští rok. Pracovní název je zatím Nemel a mluv!

Letos jste společně se svým týmem pořádal první festival slam poetry v Česku, který proběhl v Mladé Boleslavi. Jak se povedl?

Nerad bych nadsazoval, ale absolutně nad očekávání. Co se zpočátku jevilo jako pokus, se nakonec zvrátilo v elektrizující akci emancipující náš žánr na „festivaluhodný“. V pátek večer a po celou sobotu se v tuzemském továrním městě odehrálo přes 25 menších slamových programů, koncertů a workshopů.

Budete pořádat i další ročníky?

Před akcí jsem tyto debaty z pozice ředitele festivalu zakázal. Jakmile jsme zjistili, že se celý nápad daří, a podvědomě začaly lézat věty „ale tohle uděláme za rok jinak“, bylo rozhodnuto, že budeme.

Se svými slamovými texty jste v říjnu zamířil do Jižní Ameriky na měsíční turné. Proč právě tam?

Jednoduše jsem dostal pozvánku podniknout vystupovací dobrodružství a kývl na to. Doprovázím českého nominanta Vaška z Aše na mistrovství světa na soutěž do Brazílie. Můj kamarád argentinsko-italský slamer Ignacio vymyslel, že si to tam ve složení nás dvou a ještě Itala a Japonky prodloužíme

Při slam poetry recituje

vlastní texty před publikem,

kteřé výkony bodově hodnotí

o měsíc a budeme vystupovat na různých scénách v osmi dalších zemích.

V jakém jazyce jste tam vystupoval?

Česky. Každý z nás, tedy kromě Ignacia, měl za sebou projekci se španělskými titulky. Jako když se jde třeba na italskou operu.

Věnujete se také divadlu. Jaká představení hrajete?

V této disciplíně se pohybuju opravdu okrajově. Před časem jsme s kamarády ochotnický vdechli život mé prastaré hře Konstituční kontraproduktivismus. Pravidelně v pražském Café V lese, ovšem někdy i mimo hlavní město

pácháme improvizálně-mystifikační diskuzní pořad Nevyžádaná rada, kde v rolích pseudoakademiků a odborníků odpovídáme na dotazy publika všeho druhu.

Na české mutaci Wikipedie jste popsal více než 330 tuzemských železničních stanic. Kdy jste se začal zajímat o železnici?

Má to zcela přímou souvislost se slamem. Pomínu-li, že cesta Plzeň – Praha se mi po kolejích jevila od jistého věku pohodlnější než autobusem. Jelikož je slam žánr, k jehož výkonu toho není moc potřeba, začal jsem s kolegy vlak využívat čím dál častěji. Zvláště s přibývajícím počtem výjezdů a rostoucími vzdálenostmi. A teď jsem spokojený majitel síťové jízdenky IN 100.

Kam nejdál jste vlakem cestoval?

Myslím, že by v tom mezi sebou soutěžila cesta z Prahy do rumunského města Konstanca, které leží u Černého moře, a přejezd Vietnamu z Hanoje do Saigonu. Pro druhou cestu pak určitě platí nejdéle. Mají tam totiž úzkokolejku, po které se jezdí maximálně 80 km/h.

Co ve vlaku nejčastěji děláte?

Ať mám sebevětší objem práce, povinností či úkolů, čumím z okýnka. Na to, co je nového v Českém Brodě, jak pokročili s rekonstrukcí nádraží v Pardubicích a kde u Mohelnice vykoukne věznice Mírov nebo co to po mně paní vedle v kupě drobí. To je velmi komplexní a náročná aktivita, především na pozornost. Často z toho důvodu nestíhám. Prostě proto, že jsem právě zrovna takhle „jel vlakem“. □

Vizitka

Umělec s civilním jménem Václav Šindelář je český slamer, který v roce 2014 vyhrál mistrovství České republiky v tomto žánru. Od té doby se věnuje nejen slam poezii, nýbrž také divadlu – společně s několika přáteli uvádí pravidelný cyklus Nevyžádaná rada. Vydal tři sborníky slamových textů: Emu mele maso, Přece se to nevyhodí a Motorové sáně. Letos pořádá společně se svým týmem první festival slam poezie v Česku s názvem Boleslam, který proběhl 7. a 8. října v Mladé Boleslavi. Kromě toho je rovněž wikipedistou a nadšencem železniční dopravy.

LIPTOVSKÝ MIKULÁŠ NA VÝLETY JAKO STVOŘENÝ okouzlí historií, dobrým jídlem i vodou

Pokud plánujete podzimní dovolenou a ještě váháte, kam se vypravit, vydejte se vlakem k našim východním sousedům. Okolí Liptovské Mary láká k pěším výpravám a samotné město vám poskytne útočiště před chladnějším počasím v některém z mnoha muzeí, galerií či útulných kaváren.

Foto: Shutterstock

Liptovský Mikuláš leží v severní části středního Slovenska, a to na hlavním tahu ze Žiliny do Vysokých Tater. Historické centrum Liptova je celé ohraničené horami. Na severu to jsou Západní Tatry a Chočské vrchy, na jihu Nízké Tatry. I když je zde řada nových, moderních staveb, historie na vás dýchne na každém kroku. Centrální náměstí lemují měšťanské domy z 16. a 17. století, dominantou města je kostel sv. Mikuláše a synagoga.

Nejstylovější synagoga

Kostel sv. Mikuláše z přelomu 11. a 12. století vévodí jižní straně Náměstí osloboditelov. Jedná se

o nejstarší stavební památku ve městě, svou současnou podobu získal ale až v letech 1941–1943. Uvnitř je vzácná kamenná křtitelnice (nádoba na svěcenou vodu) z roku 1490 s tepaným barokním víkem ze 17. století. Pokud vás zajímá architektura, určitě se běžte podívat na místní synagogu, která byla postavena v letech 1842–1846 a dnes patří mezi největší a nejstylovější na Slovensku.

Druhá nejstarší stavba Liptovského Mikuláše se nazývá Pongráčovská kúria. Původně gotickou budovu vlastnil zdejší zeman Pongráčov, který ji i s kostelem nechal v polovině 15. století opevnit. Pravděpodobně zde byl roku 1713 souzen i Juraj Jánošík. V roce 2002 byl objekt

zrekonstruován a otevřen byl u příležitosti 100. narozenin zdejšího významného rodáka grafika a malíře Kolomana Sokola. V současné době tu naleznete největší sbírku děl tohoto slovenského umělce.

Pomotané umění i největší akvapark

Ve městě můžete navštívit hned několik muzejních expozic – Múzeum Janka Kráľa, Liptovské múzeum, Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva či výstavu Jánošíkova mučiareň. Pokud patříte mezi milovníky umění, vydejte se do Liptovské galérie Petra Michala Bohúňa. A ti z vás, kdo toužíte

Akvapark Tatrallandia

spíše po zábavě, navštivte fascinující svět optických klamů – Galerii ILUSIA, která vám pěkně pomotá hlavu.

V roce 2003 byl čtyři kilometry severozápadně od centra města otevřen akvapark Tatrallandia. Jedná se o největší akvapark ve střední Evropě. Využívá se v něm termální voda z 2 500 metrů hlubokého vrtu, bazény tak mají teplotu do 38 °C. Koupání a oddech si užijete v jedenácti bazénech s termální vodou, osm z nich je otevřených celoročně a tři jsou kryté. K akvaparku patří také tobogány, skluzavky, gejzíry či masážní sezení.

Pivo a halušky

Milovníci zlatavého moku jistě ocení řemeslný pivovar a pivovarskou restauraci Liptovar, kde ochutnáte nepasterizované a nefiltrované pivo, které zde vyrábí převážně z místních surovin. A okoštujte i zdejší pivovoci s výraznou chmelovou

vůní. Zavítat můžete také do restaurace Liptovská izba, kterou naleznete přímo na Náměstí osloboditeľov. Jistě si vyberete z masových i bezmasých pokrmů, pizzy či těstovin. Ale to právě Slovensko zažijete jen a pouze ochutnávkou místních halušek s brynzou či se zelím, pirohů nebo liptovských zvonů.

V nejbližším okolí

Co se týká nejbližšího okolí Liptovského Mikuláše, je zde hned několik turisticky zajímavých možností. Vydat se můžete do Archeoskanzenu Havránok, Múzea liptovskej dediny v Pribylině nebo do rezervace lidové architektury Vlkolíneč, která je zapsaná na seznam kulturního dědictví UNESCO. A v těsné blízkosti Tatrallandie najdete kopii amerického westernového městečka, lanový park Tarzania či multifunkční halu Liptov Aréna, kam lze vyrazit za kulturně-spoločenskými a sportovními akcemi. □

Liptovská Mara

Jedná se o největší vodní nádrž na Slovensku, která má rozlohu 22 km² a hloubku 43 metrů. Říká se jí také slovenské, případně liptovské moře. Byla vybudována na řece Váh v letech 1965–1975, původně jako účelové jezero pro výrobu elektřiny. Později se stala oblíbeným místem pro vodní radovánky a turistiku. Okolí Liptovské Mary je na podzim ideální pro pěší výlety. Nachází se zde velké množství tras vedoucích kolem jezera a přes údolí a kopce, které vám nabídnou krásné výhledy na okolní krajinu.

Vlakem do Liptovského Mikuláše

Pro cestu do Liptovského Mikuláše využijte přímý denní spoj Pendolino Košičan, který jezdí z Prahy, Kolína, Pardubic či Ostravy. Z Prahy vás do cílové destinace dopraví za necelých šest hodin, z Ostravy pak za 2 hodiny 26 minut. Noční vlak EuroNight 442/443 nabízí také přímé spojení do Liptovského Mikuláše. Večer nastoupíte a ráno se odpočatí probudíte v cíli. Pro cestu na Slovensko doporučujeme využít výhodnou Včasnou jízdenku Evropa, kterou pořídíte v e-shopu, v aplikaci Můj vlak a u pokladních přepážek. Čím dříve ji zakoupíte, tím levněji můžete cestovat.

JAK CHUTNÁ ADVENT S VŮNÍ PERNÍKU?

Pardubice ožijí vánočním duchem

Předvánoční období je vždy plné kouzla a očekávání. Město Pardubice se letos chystá na jedinečnou událost, která zaplní ulice všemi tóny vůní lahodné pochutiny, díky níž je město známé po celé zemi. Akce Advent s vůní perníku slibuje nezapomenutelné zážitky pro celou rodinu. A tady je návod, jak jeho magickou atmosféru prožít na maximum.

Pernštýnské náměstí, historické srdce města, se stane středem vánočního veselí. Advent s vůní perníku se bude konat od 2. do 23. prosince 2023. Každý den budou v Pardubicích otevřené vánoční trhy, jež nabídnou široký výběr tradičních dáreků, řemeslných výrobků a lahodných dobrot. Vánoční atmosféra na náměstí bude příjemným zážitkem pro každého. Ale to není všechno, co akce nabízí. Další prodejní stánky najdete před Východočeským divadlem Pardubice a na třídě Míru, prozkoumáte tedy i jiná zákoutí města a o to více vás pohltí vánoční atmosféra. Procházka uličkami za zvuku vánočních koled vás okamžitě dostane do slavnostní nálady.

Nejen vánoční dílničky

Malí návštěvníci si užijí návštěvu Pardubic dvojnásobně. Vánoční trhy na Pernštýnském náměstí, Zelená brána a výstavní prostor Mážhaus připravily pro návštěvníky čekající na nadílku

od Ježíška vánoční dílničky, kde si děti budou moci vytvořit vlastní vánoční ozdoby, přáníčka nebo vlastnoručně ozdobit perníček. Zámek Pardubice poskytne na valech prostor výstavě s názvem Světla vyprávějí. Uvidíte zde velké iluminace sochy a instalace, které okouzlí všechny, kdo přijdou. Procházka kolem zámku bude dobrodružstvím plným světelného umění a vánočního ducha.

Milovníci zážitků se mohou z věže Zelené brány potěšit úžasnými pohledy na Pernštýnské náměstí a přilehlé okolí, které rozhodně stojí za vyfotografování a nejlépe i sdílení. Stejně tak bude lákadlem jízda na velkém vyhlídkovém kole před Automatickými mlýny.

Provoněné město

Největším lákadlem události jsou samozřejmě perníkové dobrotky. Celé město bude tímto lahodným pečivem provoněné. Na vánočních trzích, v místních kavárnách a některých restauracích

bude v nabídce perník ve všech možných variantách – od klasického zdobeného až po moderní kulinářské variace a originální recepty. Návštěvníci si tak vyberou dle své chuti. Odvážnější průzkumníci si mohou naplánovat návštěvu více míst a vytvořit si svou vlastní kavářskou perníkovou stezku. □

Kde najdete program

Návštěva Pardubic během adventního období je ideálním cílem pro načerpání energie a odpočinku v předvánočním shonu. Kompletní program trhů a doprovodných akcí s přehledem kaváren a restaurací s perníkovou nabídkou naleznete na webu <https://pardubice.eu/adventsvuniperniku> a na Facebooku či Instagramu akce.

IDSOK

INTEGROVANÝ DOPRAVNÍ SYSTÉM
OLOMOUCKÉHO KRAJE

CestujOK

webový vyhledávač spojení
v rámci systému IDSOK

Cestování v Olomouckém kraji přehledně

- ✓ snadno vyhledáte spojení,
- ✓ ihned spočítáte jízdné,
- ✓ zjistíte případné zpoždění nebo aktuální informace z tarifu.

Webová aplikace CestujOK.cz se přizpůsobí každému zařízení

Více informací na **IDSOK.CZ**

 České dráhy
Národní doprava

 KIDSOK
DOPRAVA V OLOMOUCKÉM KRAJI

 Olomoucký kraj

Dolní Slezsko

TURISTICKÉ ELDORÁDO NA SEVERU, za polskou historií, lázeňstvím či minipivovary

Polsko je letos v kurzu, mnozí čeští turisté vyměnili po dlouhých letech Jadran za Balt a Alpy za Krkonoše nebo Tatry. Masivní investice do turistické infrastruktury Poláci svou umanutostí zvládli na jedničku s hvězdičkou. Nové hotely, restaurace, muzea či zábavní parky v kvalitě 21. století tady vyrostly snad ještě rychleji než příslovečné houby po dešti.

Text: Pavel Trojan

Foto: Pavel Trojan, Polská turistická organizace

VDolním Slezsku, které hraničí jak s Českem, tak s Německem, si na nezájem českých turistů už nějakou dobu rozhodně nestěžují. Prvním milníkem bylo fotbalové EURO ve Vratislavi v roce 2012, kde sehrál tři zápasy i český národní tým, doprovázený desetitisíci českých fanoušků, druhým pak pandemií koronaviru, kdy bylo Polsko po určitou dobu jedinou alternativou pro výjezd za české hranice. A v Dolním Slezsku je stále co objevovat. Začneme třeba historickou Vratislaví.

Oblíbené město Karla IV.

Český král a římský císař navštívil své oblíbené město sta mostů nejméně pětadvacetkrát a zanechal za sebou nejen zbytek svého královského paláce v komplexu dnešní univerzity, ale i kostel sv. Doroty, Stanislava a Václava, na kterém symbolicky sousedí erby Čech, Polska a Slezska. Město Vratislav vystřídalo během posledního milénia několik majitelů a mluvilo se tady v různých obdobích německy, polsky a česky.

A kdyby město nepotkal na konci druhé světové války tragický osud, možná by dnes měla naše stovčezatá matička Praha ve slezské perle přímou konkurenci milionového města plného skvostných památek. Historický Rynek s překrásnou radnicí a okolím prošel nákladnou rekonstrukcí a jako magnet přitahuje většinu návštěvníků právě do centra.

Všudypřítomné trpaslíky, již se stali symbolem města, potkáte dnes na každém rohu ve formě malých sošek připomínajících historii daného místa.

Dómský ostrov

Město Vratislav vystřídalo během posledního milénia několik majitelů a mluvilo se tady v různých obdobích německy, polsky a česky.

Vratislavský rynek s radnicí

Železniční model Kolejkowo

Pavilon Afrykarium v zoo

Vratislavští trpaslíci

Tihle pidimužiči se množí tak rychle, že je jich ve městě k vidění už kolem tisícovky. Koupíte-li si v infocentru za pár zlotých trpasličí mapu, můžete si město prohlédnout z jiné perspektivy a to samé platí o pivním průvodci, který vás v češtině provede po vratislavských minipivovarech a městských pivních tradicích.

Do posledního hosta

Jedna z nejstarších restaurací v Evropě, slavná Svídnická krčma, dnes vaří nejen výborná jídla, ale také neméně delikátní vlastní pivo. A co více, o víkendu se na Rynku sedí do posledního hosta, o čemž si v Česku často můžeme nechat jen zdát. Zcela autentickým zážitkem je procházka po tzv. Čtvrti vzájemné úcty, kterou vymezuje území mezi židovskou synagogou a svatostánky katolického, pravoslavného a evangelického vyznání. Poznáte ji však spíše podle davů místní mládeže, která sem po setmění vyráží za zábavou.

Nenechte se ukolébat malebným centrem a vyrazte do úžasného moderního pavilonu s mořskou vodou zvaného Afrykarium v rámci místní zoo nebo hned naproti do Haly století z roku 1913, zapsané na Seznam světového dědictví UNESCO. Výlet sem si zaslouží aspoň půl dne a za pozornost stojí mimo jiné multimediální fontána nebo japonská zahrada.

Neméně zajímavé je před pár lety otevřené multimediální muzeum vody

Hydropolis nebo nejvyšší mrakodrap ve městě – Sky Tower –, kde si kromě vyhlídky užijete jeden z největších železničních modelů ve střední Evropě pod názvem Kolejkowo. I když k tomu přidáte hlavní vlakové nádraží, připomínající malý zámek, nebo Dómský ostrov, doslova nafutrovaný historií, pořád je to jen zlomek místních atrakcí.

Krakonoš neboli Liczyrzepa

Dříve panovala mezi polskou a českou částí Krkonoš spíše neopětovaná láska, dnes už Češi objevují jinakost za polskou hranicí ve větším měřítku. Zjišťují, že polsky se Krakonoš řekne Liczyrzepa, vypadá jako obrovský jelen a nedaleko

Vikingové v Karpaczi

Dřevěný kostel Wang byl původně postaven v norském městečku Vang u jezera Vangsmjøsen na přelomu 12. a 13. století. O necelých 700 let později přestala svatyně svými rozměry stačit potřebám místního obyvatelstva a vzácný kostelík byl rozebrán a prodán do Pruska. Původně měl být znovu postaven v Berlíně, leč náhoda jej nakonec zanesla do Karpacze, kde došlo k jeho otevření a vysvěcení v roce 1844. Dnes je proslulý nejen svou jedinečností, ale rovněž tím, že jeho „aura“ zaštiťuje šťastné manželství. Chrám je obklopený malebným hřbitovem, na kterém je pochovaných několik polských velikanů.

Kostel Wang v Karpaczi

Zámek Wojanów

Krkonošské hřebeny

hranic má ne jeden, ale hned dva různé hroby. Na rozdíl od dlouhého a postupně šplhajícího podhůří na české straně jsou polské masivy strmější a dramatictější, protože „podkrkonoší“ tady jednoduše chybí. Jediné větší základny pro horskou turistiku představují města Karpacz a Sklářská Poruba.

Jižní část druhého zmíněného letoviska, sousedícího s českým Harrachovem – Jakuszyce –, je zároveň zimním královstvím běžkařů a dojedete sem z Česka jak autem, tak opětovně od roku 2010 vlakem po historické trati zvané Jizerská dráha. Dokončena byla v roce 1902.

Je to velká romantika a ve zmíněných Jakuszycích se navíc ocitnete v neuvěřitelně položené železniční zastávce v celém Polsku.

Pruská smetánka si výhledy na vrcholy Krkonoš vybrala na přelomu 19. a 20. století jako ideální místo pro výstavbu zámků a paláců, jichž vzniklo na tři desítky, doplněných pečlivě udržovanými zahradami a romantickými zříceninami. Zdevastované si je po roce 1989 koupili od státu soukromníci a zrekonstruovali je na hotely, restaurace a spa resorty. Dnes můžete v termálních bazénech s teplotou 27–36 °C

Muzeum nacistického podzemního projektu Riese

Krkonoš se polsky řekne Liczyrzepa, vypadá jako obrovský jelen a nedaleko hranic má ne jeden, ale hned dva různé hroby.

řádit ve Slezských Teplicích sedm dní v týdnu. A pokud chcete prožít noc v královském stylu, objednejte si nocleh v jednom ze zámečků, třeba v Łomnici, Wojanówě nebo Pakoszowě.

Podzemní království

Ve Slezsku se po staletí těžily drahé kovy včetně zlata. V muzeu ve Zlatém Stoku dokonce do středu zlatonosné hory dojedete hornickým vláčkem. Některé obce se vinou důlní činnosti bohužel postupně propadly pod zem, třeba Miedzianka, jejíž zánik ve své knize zajímavě popsal spisovatel Filip Springer. Po válce zde začal Sovětský svaz těžit uran, který se nejdříve odvážel do Lehnice (přezdívané díky lokalizaci sovětských jednotek Malá Moskva) a následně na východ.

V Miedziance zbylo dnes jen pár domů a zdejší pivovarskou tradici zachraňuje moderní minipivovar, ve kterém určitě ochutnejte vynikající pivní polévku.

O kousek dál se turisté fotí v Rudawské chráněné krajinné oblasti u několika barevných jezírek, která vznikla po těžbě a každé z nich je díky různým horninám jinak zbarvené. Tohle místo je ideální pro klidný rodinný výlet.

Ovšem zpátky do podzemí. Okolí města Valbřich bylo v letech 1943–1945 na několika místech podkopáno nacisty a podle nejruznějších legend zde mělo vzniknout nové sídlo pro německého vůdce Adolfa Hitlera – mimo dosah spojeneckých bombardérů. Dokumentace chybí, takže svůj názor si na podzemní objekt v Sovích horách v několika zpřístupněných částech nikdy nedokončeného nacistického komplexu Riese musíte udělat sami.

Ze stejného období pochází podzemní chodby pod zámek Książ, který bývá právem nazývaný králem mezi polskými zámky. Pověst navíc hlásá, že nacistický vlak se zlatem z Vratislavi byl viděn

Zámek Książ

Muzeum výroby papíru ve městě Duszniki-Zdrój

Bunczláky z Boleslavce

Zcela mimo zájem českých turistů zatím zůstává Boleslavec, kam jinak míří autobusy shopaholiků z různých světových stran. Široko daleko proslavená boleslavecká keramika je totiž fenoménem nejen v západní Evropě, ale též v Americe či v Japonsku. Kouzlo původně modro-bílých vzorovaných hrnečků a talířků je zkrátka neodolatelné, a pokud nepatříte mezi tradicionalisty, najdete zde úplně nové vzory známých evropských designérů, i když v podobném duchu. Mimochodem, německý název města, tedy Bunzlau, se používá v české verzi bunczlák či puclák k označení baculatého hrnku s pořádným uchem. A těch tady najdete, co hrdlo ráčí.

Lázně Wojciech ve městě Landek

Most sv. Jana v Kladsku

naposledy na jaře 1945 nedaleko odtud a dodnes nebyl ani přes obrovskou snahu mnoha badatelů a státních orgánů nalezen.

Češi, kam se podíváš

Části Slezska byly během různých dějinných období součástí českého státu. Nakonec, i jedna z žen Karla IV. pocházela ze Svídnice. Toto malebné město proslavila jinak postava slavného německého esa z první světové války – Rudého barona alias Manfreda von Richthoffena – a také stavba obrovského dřevěného Kostela míru. Ten byl zapsán společně se svým „bratrance“ v nedalekém Jawoře na seznam UNESCO a říká si o návštěvu především během neopakovatelných varhanních koncertů.

Český lev na vás vykoukne především v Kladsku a jeho okolí. Město je spojeno nejen s arcibiskupem Arnoštem z Pardubic, který zde našel místo svého posledního odpočinku, nýbrž i s Boženou Němcovou, a dokonce s pražským Karlovým mostem. Kladský most sv. Jana totiž vypadá jako jeho miniatura a je přesně desetkrát kratší; místní ovšem namítají, že je starší, a věc se má tedy opačně – místní gotický most byl prý modelem tomu pražskému. Ať už je pravda jakákoli, oba mosty mají do malty přimíchána syrová vejce a na obou drží stráž český světec Johánek z Nepomuku.

Za návštěvu stojí rovněž pevnost v nedaleké Stříbrné Hoře, a to ideálně během různých rekonstrukcí bitev z 18. století. Česky se v části Kladského hrabství mluvilo běžně až do konce druhé světové války, kdy bylo původní obyvatelstvo odsunuto a přišlo sem nové z východních oblastí Polska. I budoucího československého prezidenta Tomáše Garrigua Masaryka přivítali obyvatelé vsí Pstrážna v roce 1903 v českém jazyce.

Dříve německá lázeňská města Kudowa-Zdrój, Polanica-Zdrój nebo Duszniki-Zdrój stála naštěstí na konci války daleko od vojenských operací

Český lev na vás vykoukne především v Kladsku a jeho okolí. Město je spojeno s arcibiskupem Arnoštem z Pardubic i s Boženou Němcovou.

a po rekonstrukci v posledních dekádách jsou cílem lázeňských šviháků chtivých zdejších pramenů, klidných procházek a výborné gastronomie. Zatímco Kudowa-Zdrój byla dříve pro Čechy především symbolem levných nákupů, dnes už se čeští návštěvníci procházejí po promenádě, pijí solanku nebo zakouší atrakce v místním akvaparku.

Lužice není Slezsko

Hranice Slezska se sice v čase mnohokrát měnily, město rozdělené řekou Nisa na polský Zgorzelec a německý Görlitz se nicméně hrdě hlásí ke své lužické DNA. Většinou zůstává pozapomenutým místem na křižovatce u dálnice A4, třebaže by si zasloužilo mnohem více pozornosti. Polský břeh nabízí méně památek, původní Hornolužický pantheon, dnes Městský dům kultury, si však o návštěvu říká už od pohledu.

Nabídka vlastních piv ve Svídnické krčmě

Historické jádro leží takřka celé na německém břehu a Görlitz dlouhodobě v žebříčcích nejkrásnějších německých měst dosahuje těch nejvyšších příček. V souvislosti s filmovými ambicemi města se stále častěji skloňuje slovo „Görliwood“, jež má se špetkou nadhledu poukázat na fakt, že se zde v posledních dekádách točí čím dál více filmů včetně americké oscarové komedie Grandhotel Budapešť nebo snímku Cesta kolem světa za 80 dní, Předčítač, Hanebný pancharti či Památkáři.

Naše putování po Dolnoslezském vojvodství symbolicky končí v polsko-německém městě, které má v erbu českého dvouocasého lva. Společná historie tří dnes už dobrých sousedů je solidním stavebním kamenem poznání regionu, kterému se často přezdíívá turistické eldorádo. □

Lázně Kudowa-Zdrój

Miniatura Reichstagu ve Zgorzeli

Nadační fond Skupiny ČD
ŽELEZNICE SRDCEM

Pomoc železničářům v nesnázích

Na trati života se může vždy objevit překážka. Nadační fond ŽELEZNICE SRDCEM pomáhá železničářům a jejich rodinám k návratu do běžných kolejí.

www.zeleznicesrdcem.cz

Přispějte společně s námi
na transparentní účet
2402887002/5500

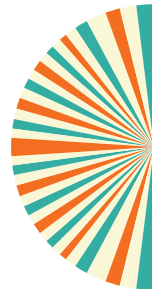
QR Platba

Království železnic
je partnerem Nadačního fondu
ŽELEZNICE SRDCEM.

 Cargo

MRAZIVÝ PODZIM S RAKETAMI a premiéry v Národním divadle

Jedním z nejskloňovanějších slov bylo před 40 lety u nás určitě jméno Pershing. Tyhle americké rakety se měly Československa dotknout takřka již osobně. Také se uskutečnil sjezd Československého svazu tělesné výchovy, na kterém premiér Štrougal kritizoval feudální přestupní řády a průměrnost. Vzrušení vyvolala zpráva z Británie o největší ozbrojené loupeži – z letiště Heathrow si lupiči odnesli zlaté cihly, diamanty a hotovost v hodnotě 26 milionů liber.

Text: Michal Petrov

Foto: archiv autora

» Morava míří na Západ

Horká fáze studené války vrcholila rozmisťováním amerických raket v západním Německu. Moskva na to odpověděla podobným krokem u svých satelitů – ve východním Německu a v Československu. Rudé právo psalo o odvetných opatřeních a přípravných pracích k rozmístění operačně taktických střel se zvýšeným doletem. Do konce roku 1983 už měli vojáci SSSR v Hranicích na Moravě necelých 40 raket. Na základě mírových dohod byly o pět let později z našeho území odsunuty.

PROHLÁŠENÍ SOUDRUHA JURIJE ANDROPOVA Závažná opatření na obranu SSSR a jeho spojenců

Odvetná opatření sovětské strany budou realizována přesně v takovém rámci, jaký bude diktován akcemi členských zemí NATO • Budou-li USA a další země NATO ochotny vrátit se ke stavu, který existoval před začátkem rozmisťování amerických zbraní středního doletu v Evropě, bude SSSR rovněž ochoten učinit totéž • Odvetná opatření zahrnují po dohodě s vládami NDR a ČSSR urychlení přípravných prací k rozmístění operačně taktických raket se zvýšeným doletem

» V Národním divadle opona nahoru

Naše první divadelní scéna se po několikaleté rekonstrukci konečně otevřela divákům, jen ne všem, zájem o návštěvu byl obrovský. Žádosti o rezervace se hrnuly už od roku 1979, kdy se teprve stavební práce rozbíhaly, a tak ředitelství divadla upozornilo, že na někoho se lístky dostanou až v roce 1985. Předpremiéra byla vyhrazená funkcionářům včetně prezidenta republiky a zástupcům firem podílejících se na rekonstrukci a dostavbě. Stejně jako při otevření se dávala Smetanova Libuše. V titulní roli vystoupila Gabriela Beňačková-Čápková. Činohra zahajovala také klasikou – Jiráskovou Lucernou.

Takto je mohlo při té rekonstrukci napadnout udělat divadlo nakukovací.

» Velký křik na Malé Straně

Další povolená manifestace toho roku se odehrála pod okny ambasády USA v Praze. Organizovaná domácí mládež a zahraniční studenti sem přišli protestovat proti americké intervenci na Grenadě, která definitivně pohřbila komunistické naděje, že by v Karibiku mohla vzniknout další Kuba. Na velvyslanectví si přibouchli okenice, ale dopis s výzvou k okamžitému stažení americké armády z antilského ostrova úředník nakonec převzal.

» Nová loď pro Labe

Československá plavba labsko-oderská se dočkala nového přírůstku. Loď Ploučnice, vyrobená loděnicí Yachtwerft v Berlíně, byla schopná pojmout 164 cestujících a stála téměř 5,5 milionu korun. Plavba ji prezentovala jako své nejmodernější osobní plavidlo. Na Labi měli v té době větší radost než na Dunaji, kde museli kvůli rekordně nízkému stavu vody (nejnižšímu za uplynulých 100 let) zastavit lodní dopravu.

» Počasí – rekord za rekordem

Po nebývale teplém babím létě nastoupil podzim do druhé poloviny měsíce s ostrými mrazy. Noc ze 14. na 15. listopadu si na Slovensku zapsala nejnižší měřenou teplotu za posledních 132 let: na západě až -13°C . Přišel i sníh, který tradičně zastihl silničáře v Praze nepřipravené. Veřejná doprava kolabovala, ačkoli komunikace jí využívané byly ošetřovány prioritně, kvůli zaneseným výhybkám se tramvaje dostávaly mimo koleje, počet dopravních nehod překročil 160 a u úrazů způsobených pády šel do desítek.

» Vysílač pro Žižkov

Rudé právo oznámilo, že na pražském Žižkově vyroste věž vysílače o třech tubusech a výšce 226 metrů. I když má dnes o deset metrů méně, jde o jednoznačnou dominantu hlavního města, a třebaže vzbuzovala kontroverze už během stavby a budí je stále, lze s odstupem času říct, že jde o nejfuturističtější objekt v metropoli. Jeho tvář navrhl architekt Václav Aulický. Vysílač vyrostl v Mahlerových sadech mezi lety 1985 a 1991.

» Papírenský gigant na zkoušku

V severomoravském Paskově byl po třech letech výstavby spuštěn zkušební provoz v nejmodernější celulóze východního bloku. Šlo o pozoruhodný projekt už z toho důvodu, že stavba byla dokončena podle harmonogramu a nebyl při ní ani dočerpán rozpočtový limit. Také ji nestavěla dominantně žádná domácí firma, nýbrž Technoexportem zajištěné rakousko-francouzské konsorcium. V provozu je závod dodnes, i když samozřejmě jen zásluhou radikálních inovací.

B Zdroj reprodukce:
Digitální archiv časopisů Ústavu
pro českou literaturu AV ČR

Text: Martin Karlík
Foto: Jakub Bouček

STRAŠIDELNÉ LEGENDY O TEMPLÁŘSKÉM HRADĚ přinesly zlatý poklad i smrt

Templáři měli své hrady i u nás. Zbytky jednoho z nich dodnes najdeme na jihu Moravy kousek od Moravského Krumlova. V dobách, kdy byl hrad už dávno zříceninou, se ale zázrakem na jednu noc proměnil v luxusní sídlo, které pohostilo a obdarovalo zbloudilé mnichy. Aspoň tak to vypráví legenda.

Komenda templářů je v Jamolicích na jižní Moravě zmiňována už v roce 1279. Hrad však vznikl asi o něco později. Dnes se po svých zakladatelích jmenuje Templštejn, původně měl s velkou pravděpodobností jméno jiné. Chudí rytíři Krista a Šalamounova chrámu, jak se templáři nazývají celým jménem, hrad vybudovali docela malý. Rozšířili ho až další majitelé.

Zrušení řádu

Templářům se původně dařilo. Měli dost peněz i moc. Francouzský král Filip IV. Sličný vedl válku a peníze od nich potřeboval. Jenže templáři si vyhodnotili, že nesplňují podmínky pro získání úvěru, a na válku mu nepůjčili. Král proto tlačil na papeže, aby řád zrušil. Dva papežové se k tomu neměli a věci se daly do pohybu, až když se hlavou církve stal Klement V., který bulou Vox in excelso řád v roce 1312 zrušil. Ostatně, co jiného s ním, pokud jsou jeho členové obvinění z kacířství a sodomie? A je-li řád zrušený, nemůže logicky vlastnit hrad.

Dalším majitelem se stal Bertold Pirkner, následoval Přibík ze Šelumberka a po něm přišli páni z Lipé. Právě ti hrad koncem 14. století rozšířili. Pak se tu střídali další majitelé a po nějakém čase byl znovu v držení pánů z Lipé. Ovšem

Pertold z Lipé se účastnil stavovského povstání proti Habsburkům, takže mu Templštejn, jenž se tenkrát asi jmenoval jinak, sebrali. Mrzet ho to nemuselo, po požáru v 16. století už to stejně byla jen zřícenina.

Kde se vzala studna

Hluboká studna, vykopaná ve tvrdé skále, podněcovala fantazii předků. Z toho důvodu si o jejím vzniku vymysleli hned dvě legendy. Když tu ještě nebyl hrad ani studna, pobýval na místě zlý čaroděj s krásnou dcerou. Jeden mladík se do ní zamiloval a chtěl si ji vzít. Ale otec mu dal za úkol vykopat studnu. Mladík kopal hodně dlouho, protože čaroděj se domluvil s vodními duchy, aby vodu stáhl pořádně hluboko. Mladík vydržel, přestože kopání trvalo přes rok. Pak u studny postavil hrad a žil v něm se svou vyvolenou šťastně až do smrti.

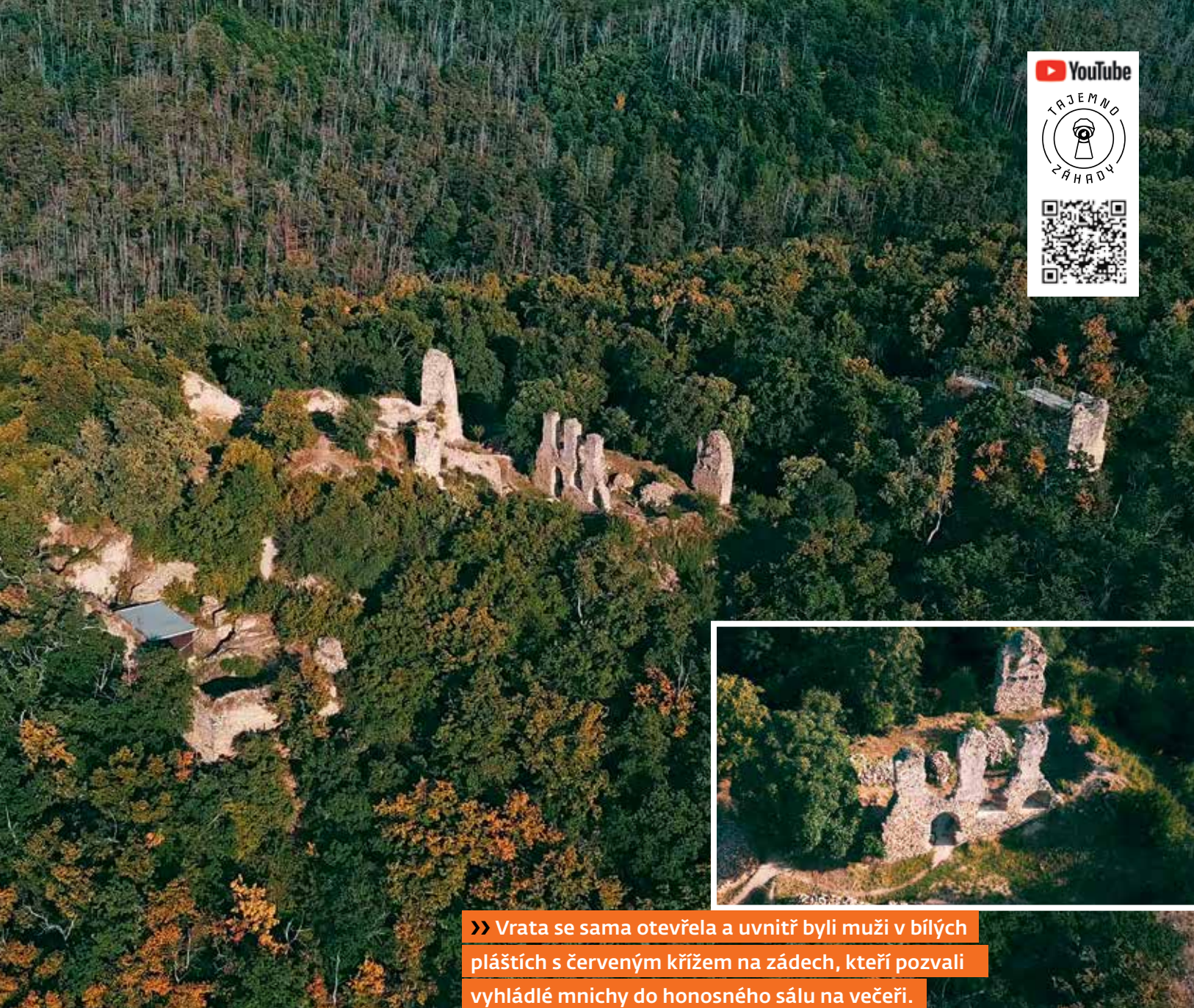
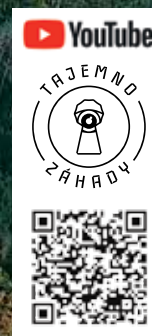
Ve druhé pověsti jde pro změnu o poklad, který měl být schovaný na dně studny. Podle legendy si u ní hráli pásáči krav. Hlavsa z bohaté rodiny hodil Lutoslavovi, jenž pocházel z chudých poměrů, botu do studny. A Lutoslav věděl, že bude zle, jakmile přijde domů bez boty. Hoši sehnali provazy a Lutoslava spustili dolů. Ten botu našel a poté, co ho vytáhli nahoru, zjistil, že v ní jsou zla-

ťáky. A jako v řadě jiných pověstí a pohádek mrskl do studny následně Hlavsa z bohaté rodiny svou botu schválně a spustil se pro ni. Lakomý mladík nejenže nenašel svou botu plnou zlaťáků, ale potkal uvnitř vlastní smrt. Tedy zřejmě, poněvadž ho už nikdo nenašel.

Tajuplná hostina

Další legenda je rovněž o pokladu, jen mnohem větším. Nejde pouze o jednu pantofli plnou mincí, nýbrž rovnou o truhličku zlata. Zkazka vypráví o dominikánech z Brna. Ti sháněli peníze na kostel, jezdili po kraji a ztratili se. Bylo to v zimě, počasí pod psa, navíc se blížil večer, stmívalo se... Najednou

» Vrata se sama otevřela a uvnitř byli muži v bílých pláštích s červeným křížem na zádech, kteří pozvali vyhládlé mnichy do honosného sálu na večeři.

se před nimi objevil hrad. Vrata se sama otevřela a uvnitř byli muži v bílých pláštích s červeným křížem na zádech, kteří pozvali vyhládlé mnichy do honosného sálu na večeři. Dominikáni dostali najíst a napít vína, co hrdlo ráčilo. Nadto jim velmistr tohoto tajemného řádu věnoval dárek – jakousi truhličku.

Po bohaté hostině se mnichům dostalo noclehu v pohodlných komnatách. Z kocoviny se probudili až druhý den v kočáře. Že to nebyl jen sen, bylo zřejmé podle naložené truhličky. Jelikož se opět ztratili, vydali se zpět. V čerstvém sněhu zůstávaly koleje od jejich kočáru, nebyl tedy problém cestu k hradu najít.

Jaké však bylo jejich zděšení, když stopy najednou skončily... Ne u brány nádherného paláce, nýbrž u ruin hradu.

Večeře z hub

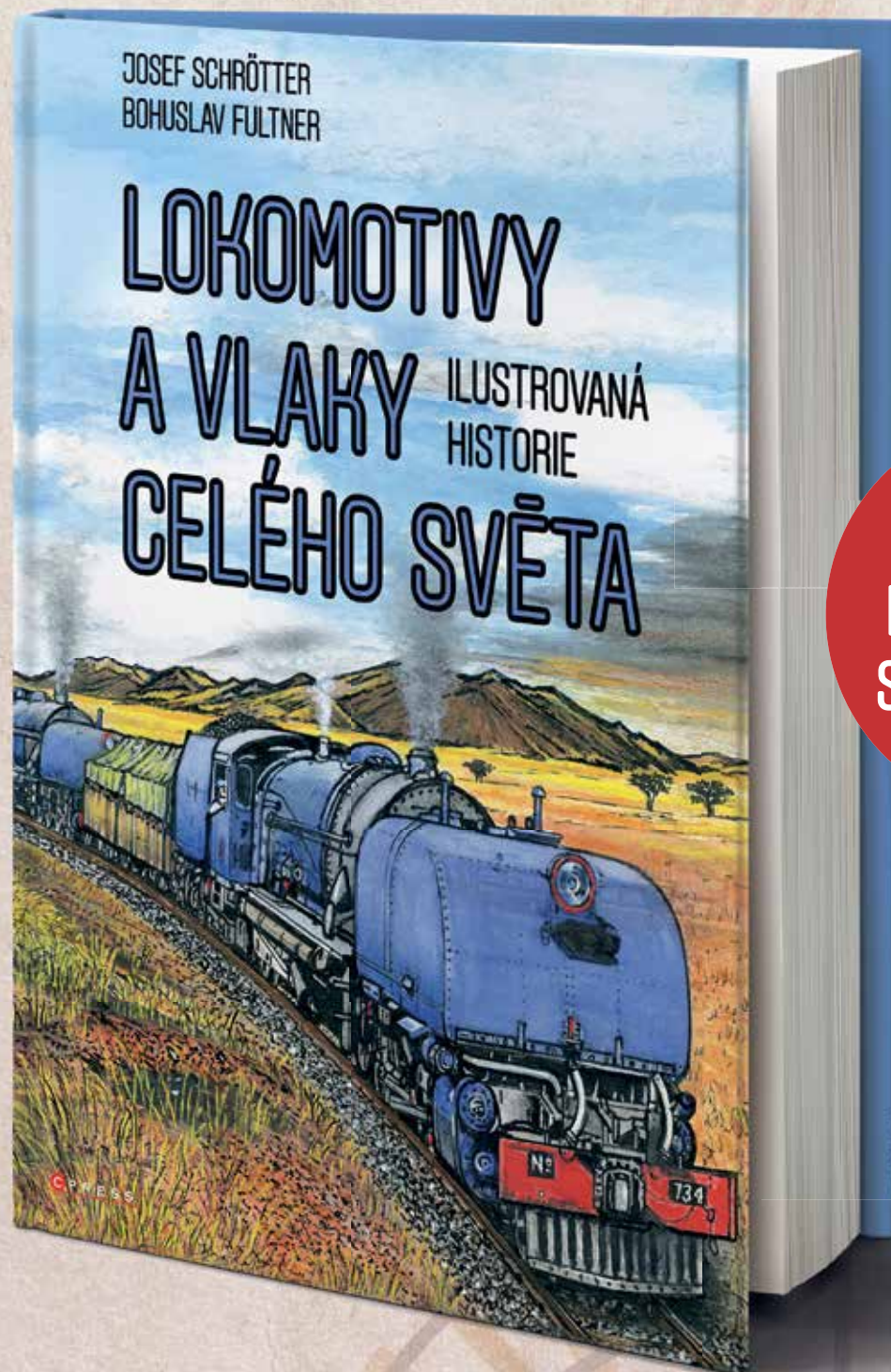
Dominikáni nakonec našli cestu do svého kláštera, převorovi odvyprávěli svůj příběh a dali mu truhličku. Byla plná

zlaťáků. Možná mniši vypili moc vína, snad si udělali večeři z nějakých hub, které obsahovaly halucinogeny. Nebo zlaťáky nezískali úplně nejčestnějším způsobem, protože si museli vybájit nějakou báchorku. Legendu mohl vymyslet i sám převor, aby zakryl nečistý původ zlata. □

Co se stalo s Templštejnem?

Teprve ve 21. století se objevil soukromý majitel, který zříceninu koupil a spolu s nadšenci, mimo jiné z hnutí Brontosaurus, ji začal pomalu opravovat. V roce 2014 byl dokončen srub (zázemí) a později nainstalovány nové informační tabule. Ve stejném roce se též vybudovalo dřevěné schodiště s vyhlídkou na údolí řeky Jihlavy. Dál se na hradě například opravila rozpadající se štítová zeď, postavilo kamenné schodiště do hradního jádra či odstranily náletové dřeviny a zeleň.

Nejobsáhlejší obrazová historie lokomotiv a vlaků

OD PÁRY
PO MODERNÍ
SUPERVLAKY

Lidé jsou všelijací: prevíti, parchanti i papaláši

Protože se rádi vzájemně srovnáváme a hodnotíme, máme pro různé typy lidí také spoustu emočně zabarvených výrazů. Když se nám někdo nelíbí, častujeme jej nelichotivými jmény jako idiot, prevít nebo parchant. Když se nám zdá, že někdo lže nebo bohatne na úkor druhých, hned je to pro nás hochštapler nebo papaláš. Dnes se na taková negativní pojmenování zaměříme.

Nechodíte k volbám? Pak jste idioti. Než se na mě za tuto urážku rozzlobíte, čtěte dál. Původně mělo slovo idiot docela jiný význam, než v jakém jej používáme dnes. Jeho původ nalezneme ve staré řečtině, kde se východisko idiōtēs překládalo doslova jako soukromá osoba a vztahovalo se na občany, kteří se neúčastnili veřejného politického dění. Staří Řekové si na svém demokratickém systému velice zakládali, takže už tehdy nebylo označení idiot žádná lichotka. V dnešním slova smyslu, tedy jako hlupák obecně, se idiot začal používat až mnohem později, a to nejprve v angličtině, odkud se rozšířil do dalších jazyků.

Předchůdce suchého záchodu

Kdo jste někdy navštívili středověký hrad, mohli jste spatřit místnůstku, kam i císař pán chodí pěšky. Tomuto prostoru se ve staré češtině říkalo prevět, podle vzoru latinské fráze privatus locus, která v doslovném překladu značí soukromé místo. Dobový prevět tvořil nevelký předsunutý výklenek v obvodové zdi hradu, kde se diskrétně ukrývala obyčejná sedací deska opatřená dírou. Jak došlo k posunu významu od záchodu na význam současný, si už jistě dokážete živě představit sami.

Pikantní historie je skrytá také za slovem parchant. Původně se tím mínilo nemanželské dítě, ovšem dnes takto můžeme nazvat jakékoli nepohodlné dítě nebo dospělého. Toto přízvisko vzniklo podle staré německé předlohy banchart, která je složená ze slova banc s významem lavice a slova hart, jež značí tvrdý. Tím se metaforicky rozuměl nelegitimní potomek počatý kdesi pokoutně na tvrdé lavici místo počestného manželského lože.

Důvěryhodný, leč nečestný

Němčině vděčíme rovněž za výmluvný výraz hochštapler, který sestává z německého hoch a jidiš stapeln. První část značí vysoký, zatímco druhá část nese význam žebrot. Z této kombinace nám vznikl hochštapler jako zvláštní druh podvodníka vyšší kategorie, který vystupuje uhlazeně a působí důvěryhodně, ale neváhá se snížit k nečestnému jednání.

O původu slůvka papaláš koluje řada hypotéz, a tak zmiňme aspoň dvě nejzajímavější. Spekuluje se, že papaláš může být odvozený z ruského papacha, což je vysoká kožešinová čepice oblíbená mezi tamními papaláši. Podle dalšího výkladu za papalášem stojí slovenské sloveso papuľovať, česky řečeno nestydatě odmíchnout nebo naprázdno žvanit. Z tohoto slovesa pak prý byl vytvořen papaláš podle už existujícího výrazu argaláš, což byla hanlivá přezdívka pro představitele někdejší agrární strany. □

Kulturní tipy a recenze

Jana Kábrta

V KINECH
OD
23. LISTOPADU

» Film měsíce

TAJEMSTVÍ A SMYSL ŽIVOTA

O filmu Petra Vachlera, stvořitele Kino-boxu a někdejšího pořadatele Českých lvů, se v minulých letech občas mluvilo s posměchem. Přetřásal se tak dlouho, že nebylo jasné, jestli vůbec vznikne. Petr Vachler na něm pracoval dlouhých deset let, teď ale na všechny pochybovačné řeči dává celkem jasnou odpověď – jeho film Tajemství a smysl života jde v listopadu do kin.

Co je láska, humor, strach a smrt? Je všechno jen sen? Kdo jsme a kam směřujeme? Na tyto otázky hledá ve svém hraném a zároveň animovaném snímku odpověď, a to když na pozadí zdánlivě obyčejného

příběhu odhaluje aspekty a světy, které zůstávají běžnému vnímání skryté. „Jsme schopní vycítit mnoho souvislostí starých i tisíce let, které směřují k jedinému bodu. Je to společná hra, všichni jsme součástí všeho. Získal jsem pocit, že je čas sdílet informace. I proto jsem se rozhodl natočit tento film,“ říká autor snímku.

ČR, 154 MIN.

SCÉNÁŘ A REŽIE – PETR VACHLER

HRAJÍ – JAN BUDAŘ, BARBORA SEIDLOVÁ,

JOSEF POLÁŠEK, ANDREA RŮŽIČKOVÁ,

VLADIMÍR JAVORSKÝ, PETR BUCHTA,

THEODOR VACHLER, ANETA KREJČÍKOVÁ

» Divadlo

DO NEBES!

Čerstvým přírůstkem Východočeského divadla v Pardubicích je nový muzikál o prvním českém letci Janu Kašparovi. Bylo mu osm let, když se v roce 1891 nad jeho rodným městem vznášel balon Victor Hugo s tříčlennou francouzskou posádkou. Ten přiletěl z Prahy jako symbolický zvěstovatel povznášejícího období lidských dějin nazývaného Belle Époque. Mladíkovi balon vnukl touhu létat, a přestože patří k nevalným školákům, jeho mysl začne zaměstnávat konstrukce letadel. Autory muzikálu jsou hudebník Ondřej Brousek a režisér Radek Balaš, který napsal libreto.

INZERCE

» Film na doma

GRAN TURISMO

Když se z gamera stane profesionální závodník, zdá se to jako pohádka. Gran Turismo je ale natočený podle skutečných událostí! Film vypráví příběh dospívajícího chlapce (Janna Mardenborough), který zúročil hodiny strávené za obrazovkou PlayStationu, aby soutěžil na reálné trati se zkušenými závodníky. Stane se z outsidersa vítěz, nebo mu nad hlavou zasvítí pomyslné „game over“? To se dozvíte právě teď v O₂ Videotece, na Starmaxu a dalších online platformách. Ústřední postavy filmu hrají **USA, 134 MIN.** **REŽIE – NEILL BLOMKAMP**

» Výstava

STANISLAV PODHRÁZSKÝ A PŘÁTELE

Dluh jednomu z nejosobitějších českých umělců generace nastupující po druhé světové válce Stanislavu Podhrázkému se rozhodla splatit Galerie Středočeského kraje. V roce 2020 totiž takřka bez povšimnutí uběhlo 100 let od jeho narození. Neměl potřebu své dílo vystavovat, a po okupaci v roce 1968 dokonce ani léta vystavovat nesměl. Pro jeho tvorbu je typická zvláštní lyrika plná jistého znepokojení, která v sobě míchá surrealismus, abstrakci a novou figuraci ve spontánním a originalitou puncovaném stylu.

GALERIE STŘEDOČESKÉHO KRAJE,

KUTNÁ HORA

OTEVŘENO DO 4. ÚNORA

80%

>> hudba

h

**ANNA K.
ÚDOLÍ VČEL**

Písnička Údolí včel, která v posledních týdnech patří k nejhranějším skladbám v českém éteru, předznamenala novou, stejnojmennou desku zpěvačky Anny K. „Je to taková moje láskyplná výpověď. Je o síle vztahu, síle lásky. Což může znít jako klišé, ale tak to opravdu není. Je o pocitu sounáležitosti, který člověku pomáhá překonat obrovské pády až na samé dno, ale také intenzivně vnímat pocity radosti a vítězství,“ říká o své novince Anna K. Všech devět nových citem protkaných skladeb pro ni složil její dlouholetý partner kytarista Tomáš Vartecský.

**PŘIJEDE V NOCI
A ZATOPÍ POD KOTLEM**

A je tu další kousek, na který se letos vyplatí zajít do kina. Aspoň pro ty, kteří nehledají výpravné dobrodružství, nýbrž komorní příběh, z něhož se díky skvělému scénáři vyklube rodinné drama s hororovým nádechem.

Už název filmu – Přišla v noci – napovídá, že tady nepůjde vše dle zaběhnutých linií. Překvapením pak je, že tím, kdo přišel v noci, je matka třicátiníka Jirky, který žil do té chvíle poklidným životem se svou přítelkyní Anetou. Běžné dny obyčejného páru se příchodem staré dámy mění v očistec. Šedesátnice Valerie, která kdysi syna s jeho otcem opustila, začne jejich byt rychle povazovat za svůj nový domov. Její plíživá invaze nabírá den po dni na síle.

Přišla v noci napsali a společně režírovali pětatřicátiníci Jan Vejnar a Tomáš Pavlíček.

Ve filmu protkali relativně obyčejnou zápletku černým humorem a žánrem tzv. home invasion horroru. Pomalu, ale jistě přikládají pod kotlem nesnesitelnosti, a diváky tak udržují v pozoru, jakým dalším zásekem příšerná matka život synovi s přítelkyní „zpríjemní“. Zároveň přitom vyvěrá na povrch řada otázek ohledně rodinného soužití. Ačkoli jde z filmařského pohledu o komorní, spíše pro divadlo napsaný příběh, nepustí diváky z dohledu – a to i díky hereckým výkonům, jimž vévodí osmašedesátiletá Simona Peková.

>> Kniha

tv

>> TV tip

**ABBA ZA ŽELEZNOU OPONOU
MIROSLAV GRAČLÍK, RICHARD PACHMAN**

ABBAmánie zasáhla celý svět a platilo to i o od světové kultury odříznutém socialistickém Československu. Lidé na hity švédské kapely tančili na diskotékách, sháněli a kupovali její desky.

Výpravná celobarevná kniha popisuje příběh skupiny očima fanouška, kterému ABBA vstoupila do života v roce 1974 a doprovází ho dodnes.

Vypráví příběh od absurdních zákazů tehdejšího režimu přes vtipné překlady názvů písní až po nečekané setkání v Londýně. Obsahuje rovněž exkluzivní materiál přímo od členů skupiny a přes 1 500 fotografií.

EXTRAKTOŘI

Že se s teroristy nevyjednávává? Naopak. Vyjednávají s nimi vládní zástupci po celém světě. Speciální jednotkou, která má tohle v popisu práce, jsou Extraktoři. Zabývají se případy Čechů, kteří se v zahraničí ocitli v ohrožení. Pomáhají řešit

problémy, které nejdou vyřešit oficiální cestou. A ty je také čekají v šestidílné špionážní sérii. Autenticitu zajistilo několik odborných poradců a konzultantů, které měli autoři scénáře Jaroslav Kmenta, Evita Naušová a Jan Stehlík k dispozici.

VOYO, NOVÝ DÍL KAŽDÝ PÁTEK

Co se děje

Sítě pomohly malému Martínkovi

To, co na začátku vypadalo jako sen, dokázali Češi proměnit v realitu. Dojal je příběh dvouletého Martínka, který trpí vzácným genetickým onemocněním a na léčbu potřeboval 100 milionů Kč. Lidé mu nakonec poslali přes 150 milionů. Velký podíl na tom měla herečka a influencerka Nikol Leitgeb (dříve Štíbrová), která na sítkách upozornila.

Umělá inteligence vypráví horory

Novým a ne zrovna obdivuhodným trendem na TikToku a dalších sítkách jsou videa se ženami, které spáchaly děsivé a trestné činy. Jedna vypráví, jak počala dítě s mrtvým mužem, další vraždila své sousedy a vyráběla z nich mýdlo a koláčky. Příběhy se šíří na řadě populárních profilů a kompletně je stvořila umělá inteligence.

Soutěž o voucher na snímek Gran Turismo

Film Gran Turismo, natočený podle skutečných událostí, který vypráví příběh dospívajícího chlapce Janna Mardenborough, můžete zhlédnout na řadě online platform. Na tři z vás čeká voucher na přehrání filmu na internetové televizi Starmax zdarma. Stačí správně odpovědět na otázku.

Čemu se věnoval hlavní hrdina filmu Gran Turismo před profesionálním závoděním?

- A mytí automobilů
- B volejbalu
- C hraní videoher

Odpověď zadejte do příslušného formuláře na www.cdprovas.cz do 15. listopadu 2023.

FOTO: X NOTTINGHAM FOREST

CHLAPI, KDE JSTE NABRALI TA BŘICHA?

Překvapení a pak také hodně úsměvů vyvolal nový týmový portrét fotbalistů anglického týmu Nottingham Forest FC. Poznáte, co s ním bylo v nepořádku?

Když tým, který se v Premier League pohybuje pod polovinou tabulky, zveřejnil nový snímek, vypadalo to, že si několik hráčů v poslední době nedávalo pozor na životosprávu a nabralo pořádných pár kil navíc. U některých fotbalistů byla totiž na první dobrou patrná obezita. Asi nejvíce to schytil útočník Divock Origi, který v komentářích pod fotkou posbíral maximum posměšků. Ty narážely i na to, že belgický fotbalista ještě v minulé sezoně působil v italském klubu

AC Milán a jeho postavu hejtovali s tím, že se zřejmě v zemi pizzy a těstovin utrl ze řetězů.

S vysvětlením zakulacených bříchů ale rychle přispěchal autor snímku klubový fotograf Ritchie Sumpster. „Během focení přišlo několik poryvů větru a právě kvůli tomu takhle několik dresů vypadalo. Mohu potvrdit, že i Divock Origi má perfektně vyrýsované břicho,“ napsal na sociální síti a mnoho lidí tímhle prozaickým důvodem vzdouvajících se triček pobavil.

>>> To nej z Instagramu

Jeden z nejslavnějších českých influencerů **Jirka Král** je trojnásobným otcem – k Davidkovi, kterému bude za měsíc rok a půl, přibyla dvojčata Lukáš a Jakub.

„Ptáte se, co dělám, když zrovna nejezdím z kopce?“ zeptala se na svém Instagramu lyžařka **Ester Ledecká**. A v příloženém videu předvedla působivý tanec s helmou na hlavě.

Někdejší německá supermodelka **Claudia Schiffer** předvádí ve svých třiapadesáti letech fanouškům na Instagramu dokonalou postavu i nestárnoucí tvář.

Text: Petr Horálek
 Ilustrace: Digishock

PODEZŘELÝ

Kovová lampa prudce svítila do nešťastného Bohemírova obličeje. Zatemnělá kancelář připomínala výslechovou místnost, ve skutečnosti se jednalo o bývalou zasedačku. „Takový skandál! Víte, kolik mi volalo novinářů? Za celou akci jste nesl od začátku plnou odpovědnost, atentátníku jeden,“ lamentoval náměstek, který se tvářil podobně zkroušeně jako detektiv. „Máte čas do rána, aby vás něco napadlo,“ dodal náměstek a odešel se zhroutit na pohovku na chodbě.

Bohemír si podepřel bolavou hlavu, přivřel oči a snažil se vzpomenout na každý detail večerní akce ve vládním salonku na hlavním nádraží. Stoly se prohýbaly pod obloženými chlebičky, kuřecími řízků, zeleninovými mísami, kaviárovými jednohubkami, tácy s minidezerty i dortíčky a navrch ohříváním gulášem. Pečlivě vybraní hosté se hlasitě a strojeně bavili, přičemž decentně pokukovali po V. I. P. celebritě ze spřáteleného zahraničí. Všude se nenápadně pohybovali urostlí příslušníci ochranky s drátky za uchem...

„Ne, moment. Vlastně to začalo už před týdnem, když si mě náměstek

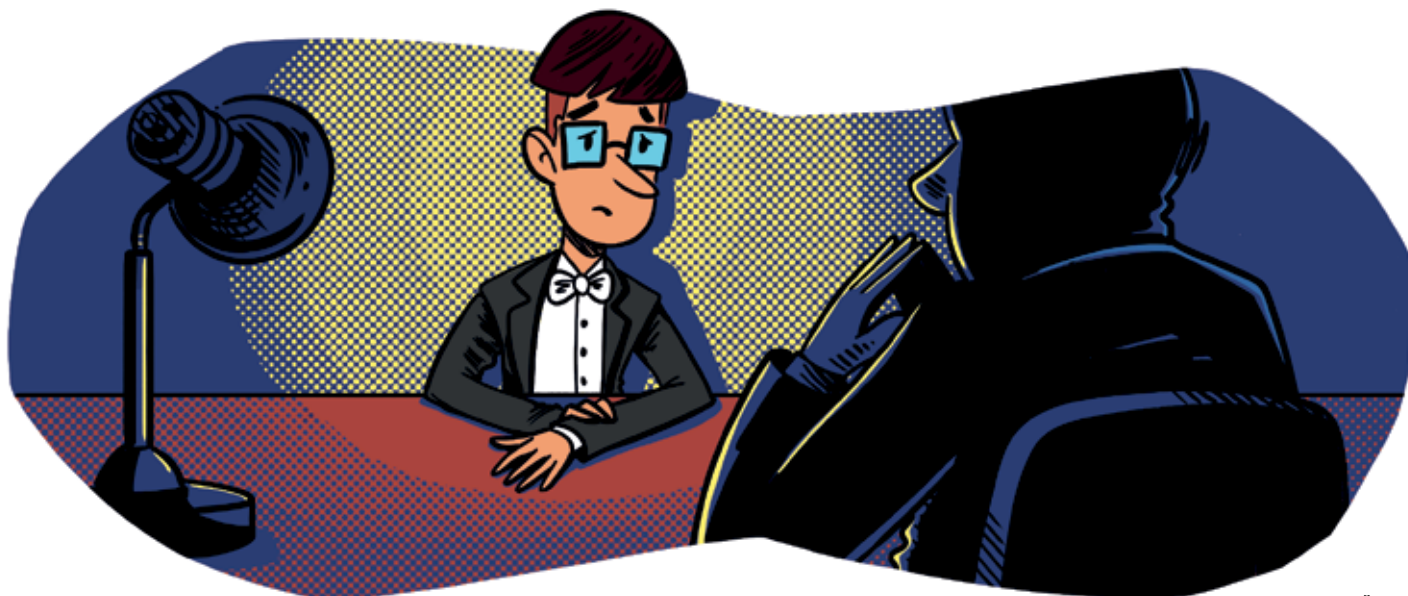
zavolal k sobě,“ zamumlal k sobě ospalý Bohemír. „Jestli se dovnitř dostane jediný demonstrant v převleku, zrušíme vaše místo. Osobně ochutnáte všechno jídlo, jestli do něj někdo nenalil projímadlo. Při jakémkoli podezření delikátně zasáhnete, jasné? Ne že bude někdo házet dorty nebo rajčata,“ pronášel náměstek. „Ale vždyť je to syn diktátora, jeho země okupuje několik dalších území a vede války, nechává zmizet...“ dál už se Bohemír nedostal. „Ticho! Je to náš vzácný spojenc a do těch se na naší planetě nekope. Podle smlouvy tam máme mít detektiva a navíc to uděláte v pracovní době bez příplatku,“ ukončil debatu nadřízený.

Recepce v salonku probíhala první dvě hodiny normálně. Na parkoviště před nádražím přišli dva demonstranti, zbytek zůstal na sociálních sítích. Bohemír se držel v ústraní, rychle popíjel jeden drink za druhým a nechával si své názory pro sebe. Když si pak po masném řízku myl ruce na toaletě, otevřely se náhle dveře jedné z kabeinek. Opilý detektiv hleděl přímo do očí zahraničnímu hostovi, který se drze usmíval, v ruce držel poloprázdnou skleničku

sektu a Bohemíra doslova hypnotizoval. „Co čumíš, debile? Vypadáš jako řetěz od tříkolky,“ zamumlal a pak se detektivovi zhroutil do náručí. Vtom se otevřely dveře na chodbu, vešel bodyguard a hned začal křičet. Za pár sekund se po Bohemírovi sáply desítky rukou. Ještě zaslechl, jak kdosi volá: „Ten blázen otrávil Jeho Excelenci, zavolejte doktora.“ Pak mu někdo vrazil pěstí do brady a všude byla tma...

Detektiv dopil velkou porci kávy. Podíval se na hrníček a uviděl na něm skákající opice. Zaražen se na ně díval a pojednou se mu vybavila nejasná souvislost s incidentem a s kázáním od náměstka. Něco bylo jinak, než mělo být. Ale co? Potom se usmál a probudil svého šéfa spícího na chodbě. „Nebojte se, zítra se všechno srovná a ještě se nám jejich velvyslanectví omluví. Jděte se klidně vyspat domů,“ pronesl slastně Bohemír.

? Proč si byl Bohemír jistý, že se incident ututlá? Jak mu k řešení pomohly opice na hrnku?

Řešení:

Bohemír si podle obrázku na hrnku vzpomněl na slavný film Planeta opic, kde lidé měli a žili v otroctví, zatímco primát budovali civilizaci a mluvili mezi sebou lidskou řečí – anglicky. Z toho by každý americký astronaut okamžitě pochopil, že přišel na Zemi. A opilý vzácný host na WC promluvil na Bohemíra česky! Navíc s perfrézou! Ve skutečnosti šlo o nasrčeného dvojníka, zatímco pravý politik pobýval v bezpečí na ambasádě. Nikdo samozřejmě nebyl otráven. Druhý den se skutečně vše ututlalo a cítil mocnost zaslala náměstekovi oficiální omluvu za chování najařené bodyguarda.

Chuť Orientu

Kus světa, který jsme si zvykli označovat jako Blízký východ, patří po kulinářské stránce k opravdovým rájům. Pojďte s námi ochutnat pokrmy, které vás v duchu přenesou do světa pohádek tisíce a jedné noci. Zdejší kuchyně je vyhlášená, spoléhá na čerstvé a poctivé suroviny a používá nádherně aromatické koření.

Fesendžán, dušené kuře v ořechové omáčce po perském způsobu

Je příkladem chutí a vůní blízkovýchodní kuchyně stejně ukázkovým, jako je použitá kombinace tamních surovin a koření. Dlouhá doba vaření (která ovšem moc vaší práce už nevyžaduje) je pak postupem, který dá všem těm nádherným vůním a chutím patřičně vyniknout.

4 PORCE

- | 250g půlek vlašských ořechů
- | 2 kostky ledu
- | 125 ml granátového sirupu
- | 1 lžice rajčatového pyré
- | ¼ lžičky mleté skořice
- | 2 lžice krupicového cukru
- | 2 lžičky soli
- | 1 lžička čerstvě namletého pepře
- | 800g kuřecích stehýnek s kostí, ale bez kůže
- | případně granátová semínka na ozdobu

1 Ořechy melte v robotu tak dlouho, až začnou lnout k sobě a vytváří se pasta. Dejte ji do kastrolu a zalejte litrem studené vody. Uveďte do varu, vařte takto 4–5 minut, pak teplotu snižte a částečně přikryté vařte na velmi nízkém stupni dvě hodiny, po hodině přidejte 200 ml studené vody a kostky ledu. Směs občas promíchejte, aby se ořechy nelepily ke dnu. Po dvou hodinách získáte tmavou hutnou omáčku.

2 Vmíchejte do ní granátový sirup, rajčatový protlak, skořici, cukr, sůl a pepř. Dobře promíchejte a nechte ještě velmi mírně vařit.

3 Do omáčky vložte kuřecí stehýnka, kastrol přikryjte a na nízkém stupni vše vařte jednu hodinu, na posledních deset minut sundejte pokličku, aby se voda vypařila a omáčka zhoustla. Podle chuti osolte, opepřete, případně oslaďte. Ozdobte hrstí granátových semínek a podávejte s dušenou rýží.

PŘÍPRAVA:
CCA 4 HODINY

Kuku sabzí, bylinková omeleta s pórkem

Původ této voňavé lahůdky hledejme rovněž v Persii, ale dnes dobývá celý svět.

Od běžných omelet ji odlišuje nejen velké množství „zeleně“, ale i doplněk ořechů a brusinek.

6 PORCÍ

- 3 lžíce olivového oleje
- 1 propláchnutý a jemně nakrájený pórek
- 8 očištěných a jemně nakrájených jarních cibulek
- 2 hrsti jemně nakrájené hladkolisté petržele
- 2 hrsti jemně nakrájeného koriandru
- 1 hrst jemně nakrájeného kopru
- 2 hrsti jemně nakrájeného špenátu
- 1 hrst jemně nakrájeného hlávkového salátu
- 5 vajec
- ½ lžičky mleté kurkumy
- 50g půlek vlašských ořechů
- 1 lžíce sušených neslazených brusinek
- sůl a čerstvě namletý pepř

1 Do velké silnostěnné vyšší pánve dejte dvě lžíce oleje, a až se rozeheje, přidejte pórek a cibulku. Za častého promíchávání nechte zvláchnět, pak vsypte nakrájené bylinky, špenát a salát a za častého promíchávání nechte zavadnout, trvá to asi dvě minuty. Směs pak nechte v cedníku vykapat.

2 V míse promíchejte vejce s kurkumou, solí a pepřem. Vmíchejte odkapanou zelenou směs, ořechy a brusinky. Mřížku v troubě umístěte do střední polohy a přehřejte gril v troubě.

3 V ohnivzdorné kulaté formě nebo pánvi vhodné do trouby (asi 20 cm v průměru) rozehejte zbylý olej, vlejte směs, přikryjte a smažte na středním stupni asi pět minut, až začne u okrajů hnědnout. Sundejte pokličku a omeletu vložte na tři minuty do trouby pod gril. Pak ji vyklopte a podávejte krájenou na řezy.

FRESH

www.prima-fresh.cz

www.marekkucera.com

**PŘÍPRAVA:
DO 30 MINUT**

JIHOMORAVSKÝ KRAJ PŘECHÁZÍ NA ELEKTRONICKÉ PŘEDPLATNÉ

Výhody elektronických jízdenek IDS JMK

- nehrozí ztráta jízdenky
- snadné vrácení jízdenky
- do začátku platnosti zrušení zdarma
- možnost používat alternativní trasy
- snadná koupě přes eshop.idsjmk.cz

Elektronické jízdenky nabízejí větší komfort. Stačí si je koupit přes eshop.idsjmk.cz. Otvíráme vám brány k modernímu cestování.

Všichni pravidelní cestující veřejnou dopravou v Jihomoravském kraji mohou ušetřit náklady za cestování. Měsíční, čtvrtletní nebo roční předplatní jízdenky jsou pro ně ideálním řešením a navíc skvělým tipem na vánoční dárek buď pro sebe nebo i pro své blízké.

Stačí je koupit přes eshop.idsjmk.cz.

Aby cestující mohli na nové předplatné přejít snáz, otevírá KORDIS JMK v průběhu listopadu dalších 6 nových kontaktních center tak, aby bylo pokryto celé území kraje.

I ti, kteří se v elektronice nevyznají, tak mají možnost si jízdenku zařídit a ušetřit na jízdném.

Už dávno také není pravda, že pro elektronické jízdné je nutná jen vlastní bankovní karta. Přimo na kontaktním centru se dá za 129 Kč koupit také anonymní bankovní karta. Bude platit řadu dalších let. Pro děti a mládež jsou určeny další tři varianty - klíčenka, samolepka nebo dopravní karta s autobusem.

Kontaktní centra IDS JMK jsou tu právě pro vás. Pracovníci KORDIS vám poradí, jak celý proces zvládnout. Zřídí vám účet, pomůžou vám s nákupem nosiče jízdenky a jízdenku i koupí a zkontrolují, jestli je platná.

Stačí se jen zastavit a KORDIS se postará o zbytek. Vaše pohodlí a jednoduchost jsou v IDS JMK naší prioritou.

Co potřebuji

- bankovní kartu nebo anonymní bankovní kartu, ...
- děti do 18 let navíc klíčenku, samolepku nebo kartu za 30 Kč¹
- fotografie v elektronické podobě
- občanský průkaz, děti rodný list²
- případně doklad k doložení slevy (např. průkaz ISIC).

Kde získám více informací?

- www.idsjmk.cz/eoc
- Kontaktní centra IDS JMK

¹ Pro cesty po Brně jen děti do 15 let.
² Buďte dočasně nahrazení nebo doložte totožnost osobně.

Víte, že
s roční předplatní jízdenkou
ušetříte i více než polovinu
jízdného?

Kontaktní centra IDS JMK

Stávající kontaktní centra

- Brno (podchod pod Hlavním nádražím)
- Boskovice (aut. nádraží)
- Blansko (aut. nádraží)
- Břeclav (budova vlakového nádraží)
- Hodonín (aut. nádraží)
- Kyjov (aut. nádraží)
- Vyškov (aut. nádraží)
- Znojmo (vlakové nádraží)

Nová centra v provozu během listopadu

- Hustopeče (aut. nádr.)
- Letovice (pokladna ČD)
- Mikulov (pokladna ČD)
- Moravský Krumlov (pokladna ČD)
- Tišnov (pokladna ČD)
- Veselí nad Moravou (pokladna ČD)

Otevírací doba je uvedena na webu www.idsjmk.cz v sekci Kontakt & info.

Předplatní jízdenky
kupujte na
eshop.idsjmk.cz

Soutěž o vláček RAPP

Poslete nám správně vyluštěnou tajenku a na pět z vás čeká hračka od společnosti RAPP „Vlak České dráhy SC Pendolino se zvukem a světlem“ ze sady Naše železnice. Balení obsahuje jednotku s hnacím pohonem, rozdělenou na tři části, 12 zahnutých a osm rovných kolejí s celkovou délkou 4,8 metru. Je to ideální dárek pod stromeček pro každého drážního nadšence od tří let.

Svou odpověď zadejte do formuláře na www.cdprovas.cz do 15. listopadu 2023.

Jacqueline Boone,
americká spisovatelka a cestovatelka:

Cestování sólo neznamená vždy, že jste sami. Nejčastěji cestou potkáte úžasné lidi a... (dokončení v tajence).

POMŮČKA: AZA, MOCO, NKT	LAVICE (V NÁŘECÍ)	ÚTOČISTĚ	PRODLUŽO- VAT	?	JMÉNO ZPĚVAČKY ČSAKOVÉ	NÍZKÁ DŘEVINA	CHLÁDEK (PŘENES.)	?	OVES (BOTAN.)	VYHRNOVAT	TENISOVÁ ASOCIACE	ELEKTRO- TECHNICKÁ SOUČÁSTKA	?	HORSKÁ JEZERA	BARVA DO KOPÍREK	STLOUCI
OZN. PRO LOKÁLNÍ POČÍTAČO- VOU SÍŤ				NÁZEV HLÁSKY				STUPEŇ KAMBRIA OHŘÁT					SULFID PLATNATÝ (CHEM. VZOREC)			
STARO- ARMÉNSKÉ MĚSTO				PÁJETI RODINNÝ DŮM									TENISOVÝ ÚDER VÉZT SE			
1. ČÁST TAJENKY																
JMÉNO HERCE DELONA						NĚM. POP. ZPĚVAČKA SITUACE					ČÍSLOVKA					
?	RÝŽOVÁ PÁLENKA	ZVUK MLUVIDEL HUDEBNÍ ZNAČKA					ŠACHOVÁ REMÍZA BĚLOVESKÁ KYSLEKKA				STARŠÍ ZNAČKA POČÍTAČŮ					
ASIJSKÝ BUVOL					LEDOVCOVÁ USAZENINA VRCH											
HROB (KNIŽNĚ)				PLAZI POKLADNY												
ÚTOČIT																
ZÁNĚT SLIZNICE						STŘEŠNÍ KON- STRUKCE	STARO- GERMÁNSKÝ ZNAK	MONGOLSKÝ ROLNÍK								
?	VÝHERNÍ POUKÁZKA	ZKRATKA ODDĚLENÍ V NEMOCNICI	ZAKLENÍ 2. ČÁST TAJENKY													
DOUŠKY					ČAPKOVO DRAMA DO TĚTO DOBY											
PORUB (SLANG.)				ITALSKÁ PANÍ POTOM												
SPOJOVAT LEPIDLEM																
?	SLOVENSKÁ PŘEDLOŽKA	POHODNÝ ISL. POSTNÍ MĚSÍC				TEXTILNÍ ROSTLINA	BÝTI V ÚPADKU	NEJVYŠŠÍ HORA ANGOLY	?	BAREVNOST	OSÍDLENÁ	TA SAMÁ	?	VOJENSKÉ LŮŽKO	TÝKAJÍCÍ SE AROMA- TICKÉ SLOUČENINY	VLASTNIT
VĚŠTÍRNA									KOCOUR (V NÁŘECÍ)				KAMPAK MLUVNICKÁ KATEGORIE			
ZÁSTUP				SKLADIŠTĚ ČÁST VÍDNĚ					VZBUZUJÍCÍ OBAVY VZRUŠENÍ							
CHYBA					3. ČÁST TAJENKY PLAT											
?	BIBLICKÝ PRAOTEC ZKR. SOUHV. ORION					VLAST DĚL						STR. ÚČETNÍ KNIHY VÝROBCE KABELŮ				VŘENÍ
ODRAZOVÉ SKLO							ALŽÍRSKÝ PŘÍSTAV						HON			
HEREC Z FILMU PÝŠNÁ PRINCEZNA (VLADIMÍR)				MUKNUTÍ (ŘIDČEJ)			HISTORICKÝ DECHOVÝ NÁSTROJ						FOERSTEROVA OPERA			
ODLIŠNÍ (SLOV.)				PŘÍBLIŽNĚ			ROZPOČET (EKON.)						ÚTRŽEK			

RAPP.CZ

Soutěž pro chytré hlavy

1 Jak se jmenuje poslední vydaná deska kapely Tata Bojs?

- A Biorytmy
- B Futuretro
- C Jedna nula

2 Ve které obci se natáčel film Křtiny?

- A Krhanice
- B Benešov
- C Mirošovice

3 Kdy začal jezdit Bernina Express?

- A v roce 1963
- B v roce 1973
- C v roce 1983

4 Kolik vlaků vypraví ČD v průměru za den v jízdním řádu 2024?

- A 8 738
- B 6 583
- C 4 026

5 Co je symbolem Vratislavi?

- A trpaslíci
- B vodní víla
- C Krakonoš

6 Který článek v tomto čísle vás nejvíce zaujal?

Na tuto otázku je nutné odpovědět, její správnost se však neposuzuje.

Soutěžít můžete na www.cdprovas.cz

Na webových stránkách vyplňte příslušný formulář a své odpovědi zadávejte do **15. listopadu 2023**. Nezapomeňte uvést svůj e-mailový kontakt nebo zpětnou adresu. Tři výherce odměníme poukázkami do obchodní sítě PONT v hodnotě 1 000 Kč. Další tři z vás obdrží Skupinovou víkendovou jízdenku ČD (ve verzi pro celou Českou republiku) v hodnotě 899 Kč.

Správné odpovědi z minulého čísla:

- 1 – Cenu Jiřího Marka
- 2 – v Chotěbuzi
- 3 – v roce 1881
- 4 – makovec
- 5 – boty

pont to go

Říjnové soutěže

Soutěžili jste v minulém čísle ČD pro vás?

Přesvědčte se, zda jste odpovídali správně.

Soutěž o voucher na snímek Za vším hledej ženu

Kdo bude tancovat ve 12. ročníku StarDance?

B David Prachař

Soutěž o zboží Locomotif

Tajenka zní: Impuls k cestování je jedním z nadějných příznaků života.

Každý měsíc s námi můžete vyhrát poukázky PONT, Skupinovou víkendovou jízdenku ČD a další ceny.

SPLŇTE SVÝM BLÍZKÝM CESTOVATELSKÉ SNY

Vánoční voucher Českých drah
udělá pod stromečkem radost.

Pojed'te s námi.
www.cd.cz/voucher

 České dráhy
Národní doprava

Vstříc vánoční atmosféře

Pojed'te s námi na adventní trhy.
Čím dřív si jízdenku koupíte,
tím víc ušetříte.

Praha
–
Krakov
od
349 Kč*

České
Budějovice
–
Linec
od
174 Kč*

* Ceny platné k 30. 10. 2023

Pojed'te s námi.
www.cd.cz/advent

České dráhy
Národní dopravec